Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-нээ гарана | № 269 (16792) | 1984 оной ноябриин 23, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

ЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ—ҮДЭР ҮРИИН АНХАРАЛ

зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албаниие хүгжөөлгэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг гэжэ XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо заагдаһан бай-ССР-эй Конституци дотор «Социализмын үедэхи нии-үйлэдбэриин дээдэ зорилгонь — хүнүүдэй улам ургажа материальна, оюун ухаанай хэрэглэмжэнүүдые дүүрэнээр хангалга болоно» гэжэ бэшэгдэнхэй.

уудалай хэрэглэмжэ хангалгын албан ажалша зоной гаа улам гамтайгаар хэрэглэжэ, мэргэжэл шадаба-хэрэл болбосоролоо дээшэлүүлхэ, ури бэеыгээ хү-гэдэ анхаралаа бүри ехээр хандуулха арга олгодог бшуу.

оргшэ, арбадахи табан жэлэй туршада республикымнай ной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 1,4 түдөө нютагуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ 1,6 дахин ургаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ захилнуудые гын шанар улам һайжарна, элдэб олон зүйлэй хангал-арүүлэгдэнэ.

нэгэдэхи табан жэлэй туршада Буряадай автономи-публикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангал-тайгоор хүгжэн ургаа. Илангаяа Хориин, Баунтын, эй, Загарайн, Хяагтын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, ын районуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ комбинадууд ба үйлэдбэриин управлениүүдэй кол-д һайнаар ажаллаа. Баунтын районой комбинат үн-жэлэйнгээ түсэбые 103,8 процент дүүргэһэн байбал, оной 10 һарын түсэбые 103,9 процент дүүргээ. Тии-Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хориин, Кабанскын районуудай ириин управлениүүдэй коллективүүд байгша оной 10 түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэбэ.

зонһоо захилнуудые абадаг комплексно пунктнуу-дөө нютагуудта тон ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь . Ушар иимэһээ тэдэнэй ажалые саашадань һайжа-тооень олошоруулха, тэндэ хүдэлдэг кадрнуудые табиха гээшэ мүн лэ бага бэшэ удха шанартай. Энэ һайн жэшээ баримтанууд олон.

гын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой һүтэйн мин малшадһаа захилнуудые тушаан абадаг комплек-нктые Екатерина Гармажаповна Гурожапова даадаг. малшад ба таряашадай захилнуудые саг болзортонь, шанартайгаар дүүргэхын түлөө саг үргэлжын орол-гаргадаг юм. Үбэлэйнгөө хубсаһа хунар болон бусад үдые зунай сагта, зүгөөр зунай сагта хэрэгтэй боло-осэ үбэлэй сагта захиха ябадалые эрхилдэг байна. иимэһээ тэрэ жэлэй бүхы һарануудта хүн зонһоо абаха түсэбөө адли тэгшээр үлүүлэн дүүргэдэг юм.

ын районой Зэлтэр һууринай захил абадаг комплексно түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тус пунктые даа-ша Георгиевна Корякина эдэбхи үүсхэлтэй, даалгагдаһан ходоодоо харюусалгатайгаар хандадаг хүдэлмэри эй нэгэн юм. «Мир» колхозой малшадһаа, бусадшье һээ захилнуудые олоор абахын тула тэрэ ойлгуулам-хүдэлмэри үргэноор ябуулдаг заншалтай.

шье ажалшадай, илангаяа хүдөөгэй хүн зоной ажаһуу-хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ дутагдалнууд үшөөл олон дана. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангал-министерство, мүн бусадшье зарим управлени, эмхи нууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха, ажалшадта ижа үзүүлхэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүр-элэй түсэбые дүүргээгүй.

э нютагай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые го-һоо дутуугүйгөөр хангая гэһэн зорилго гартиимнай льна Комитет табина. Тиигэбэшье республикымнай районуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ ханга-комбинадууд горитойхон дутагдалнуудтайгаар хүдэл-элхэдэ, байгша оной 10 һарын туршада хүн зониие түсэбөө Яруунын районой комбинат 86,6 процент, анай — 83,8 процент, Хэжэнгын — 81,8 процент эд байна.

эй хамта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг бүхэнэй комбинат түсэб, социалис уялгануудаа ам-айгаар бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжонуудтай. Һүү-олнуудта тэдэнэй материальна-техническэ үндэһэ һуури үлэгдээ, һуурин тосхонуудта ажалшадай захилнуудые шэнэ пунктнууд нээгдээ, нүүдэл мастерсқой, автобус, ашинанuудтай болоо. Зүгөөр эдэ арга боломжонууд зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй, ажалай эмхидхэл болон жу-эршам һула байһаар.

гай Соведүүдэй зарим гүйсэдкомууд хүн зоной ажа-лай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалда анхаралаа хан-агүй, нютагай комбинадуудые һулаар хүтэлбэрилнэ, хүдэлмэридэнь хэрэгтэй туһаламжа үзүүлнэгүй.

оо колхоз, совхозуудай малшад ба таряашад малай лгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ халуун хаһадаа ороод бай-Энэ үедэ хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ гаг предприяти, эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэридөө н дутуу дундануудые дары усадхажа, тэдэнэй эрилтэ-е һайнаар хангахын түлөө оролдолго гаргаха уялгатай. ай республикын зарим министерствэнүүд болон албан нууд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалда ой анхарал хандуулнагүй.

адай АССР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын, Хү-ажахын министерствэнүүдэй. «Бурятавтотранс» нэгэдэлэй, бликын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуу-зоборилгын ажахын управлени болон бусад албан зургаа-байгша оной 9 һарын туршада ажаһуудалай хэрэглэмжэ а түсэбөөр хараалагдаһанһаа 188,6 мянган түхэригөөр хүдэлмэри бүтээгээ. Гэр байрын-коммунальна ажахын стерство байгша ондо, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхи-асуулбал, хүн зондо туһаламжа үзүүлдэг хэмжээгээ мянган түхэригөөр доошолуулба. Тиихэдэ Хүдөө ажа-министерство ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын тү-дүүргэлтын хойноһоо хиналтаяа һуладхаа. Тэрээнһээ жалан, Загарайн районой хүдөө ажахын организацинууд нгаа түсэбые 33 процент, Баргажанай районой — 57 ент дүүргэһэн байна. Агнуури-олзоборилгын ажахын уп-ни малгай оёхо 9 һарынгаа түсэбые 39,6 процент эбэ. Эдэ болон бусад дутагдалнууд дары түргэнөөр гаргажа, жэлэй түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой.

Хүнүүд тухай анхарал оролдолго, тэдэнэй ажалай ба үдалай эрхэ байдалые һайжаруулха, соёлой ажабай-е саашадань хүгжөөн һэлбэруулхэ гээшэ үйлэдбэриин алтануудай үндэһэн болодог гэжэ парти тоолодог»— нүхэр К. У. Черненко КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 Пленум дээрэ тэмдэглэһэн юм. Тиимэһээ ажаһуудалай эмжэ хангалгые хүгжөөлгэ үйлэдбэриин үндэр үрэ үдые туйлалгын шухала нүхэсэл мүн гээд предприяти-ай болон организацинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ дахин һануулая.

зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай мэриие саашадань һайжаруулхын тула партийна, совет нууд, профсоюзай болон комсомолой организацинууд о хэмжээнүүдые абаха, тэдээндэ саг үргэлжэ туһа хүр-байха уялгатай.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭЕ!

Зэдын районой Оёорой совхоз район, республика соогоо һү, мяха үйлэдбэрилдэг томохон ажахынуудай нэгэн юм. Тус совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд 1981 ондо арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ бултадаа оролсохыень республикынгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа бэлэй. Республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд жэл бүхэндэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Мүнөө Оёорой совхозой хүдэлмэришэд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэй түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэбэ. Тус Коллективэй ажал хэрэгүүд тухай доро хэлэгдэнэ.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭБДИ

Манай совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд болоо бэлэй. Энэ хүндэтэ нэрые үндэр дээрэ үргэжэ ябахын тула совхозоимнай хүдэлмэришэн бүхэн оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Бидэнэр энэ табан жэлэй туршада 8,6 мянган тонно һү, 300 тонно нооһо үйлэдбэрилхэ, эбэртэ бодо малаингаа тоо толгойе 4,4 мянганда, хонидоо 20,5 мянганда хүргэхөөр хараалаа бэлэйбди. Ажахынгаа коллективэй абаһан социалис уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө совхозой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхые оролдоо. Хүдөөдэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэндэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха арга боломжонуудые олгуулха гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилго гэжэ тоологдоо бэлэй.

Ниитынгээ адууһа малай тоо толгойе олошоруулхын, тэдэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула бүри тэжээл ехээр бэлэдхэжэ, һайнаар буйлуулжа, шанаржуулан үгэхэ хэрэгтэй байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ тооломоор. Ажахымнай лугомелиоративна отрядай гэшүүд шугы бургааһатай, намагтай, болдогтой газарнуудые һайжаруулжа, саашалангаа үргэдхөө юм. Мүнөө үедэ совхоздомнай 881 гектар уһалууриин газар тоологдоно. Жэлһээ жэлдэ сабшалан, полинууд дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргагдана. Тиигэжэ энэ жэлдэ 22 мянган центнер үбһэ, 1910 тонно сенаж, 8291 тонно силос, 30 мянган центнер зеленко, 15800 центнер һолоомон суглуулагдаа. Хамта дээрээ 65.049 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй малай тэжээл бэлэдхэгдэжэ, условно нэгэ толгой малда 10 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл хүртэхэ болоно. Энэ үшөөл бага. Манай зорилго хадаа ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулга болоно бшуу. Энэ талаар хэгдэхэ ажал ехэ. Саашадаа тэжээл бэлэдхэлгын технологиие нарижуулха, гранул болгогдоһон ногоокой витаминтай гурил ехээр абаха арга боломжын бии байһые манай механизаторнуудай ажал хэрэгүүд эли тодоор гэршэлээ. Дүршэлтэй механизатор Г. Г. Павловай хүтэлбэри доро АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегат энэ жэлдэ хүдэлгэгдэжэ, түсэбэй ёһоор 450 тонныч орондо 833 тонно һайн шанартай тэжээл бэлэдхэгдээ. Ушарһан дутуу дундануудаа усадхажа, ерэхэ жэлдэ иимэ тэжээл ехээр бэлэдхэхээр хараалнабди.

Хонидой отара бүхэнэй дэргэдэ 15—20 гектар талмайтай тусхай участогуудые бии болгохо гээшэ туһатайл хэрэг гэжэ манай хонишон бүхэн тоолодог. Иимэ участогуудые бии болгожо, хонишодой бригада бүхэндэ даалгагдажа үгтэнхэй.

Мүнөө үедэ тараан ажалай хоёр бригадын, хонишодой бүхы бригадануудай, тэжээл бэлэдхэдэг звенонуудай коллективүүд хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ. Энэ түрүү онол аргые саашадань нарижуулан, ажахынгаа бүхы һалбаринуудта нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулнабди.

Байгша ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, 24804 центнер орооһо таряа суглуулжа, 2 мянган гаран центнерыень гүрэндөө тушаагаабди. Хартаабхашад С. Р. Раднаевай, П. А. Петровой, И. И. Калмыкинай оролдолгын ашаар «хоёрдохи хилээмэнэй» баян ургаса абтажа, гүрэндэ 405 тонно хартаабха тушаагдаа, түсэбнай 160 тонно байһан юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ малшаднай амжалтатайгаар ажаллана. Мүнөө үедэ гүрэндэ мяха худалдаха түрүүшын дүрбэн жэлэй түсэб 102,9 процент, һүн—116, нооһон—112,2, хартаабха—117,8 процент дүүргэгдээд байна. Энэ хэрэгтэ һаалишад коммунистнууд Н. Саликовагай, Ц-Х. Найдановагай, мүн Ц. Цыденовэй, В. Гагаповагай, хонишод И. Тереховэй, Д-С. Банзаракцаевай, Н. Борисовай, Д. Цыреновэй, М. Цыренжаповагай, үхэршэн Ц. Самбуевай оруулһан хубита ехэ.

Манай малшад харууһалжа байһан малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, энэ табан жэлэй социалис уялгануудаар хараалагдаһан хэмжээндэ хүргэжэ шадаа. Мүнөө совхоздомнай 4600 толгой эбэртэ бодо мал, 25 мянган хонид тоологдоно.

Мүн ажахын коллективэй социальна хүгжэлтын талаар хараалагдаһаниие бэелүүлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдадаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ малшадай, механизаторнуудай ажалай, ажаһуудалай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха зорилготойгоор барилга үргэнөөр ябуулагдаа. Хүндэлэн-Номтодо 200 толгой үнеэдые байлгаха шэнэ дал, тэжээлэй цех, дүрбэн байратай гэр ашаглалгада үгтөө. Оёорой фермэдэ 200 толгой үнеэдэй байха дал, Соростын фермэдэ тугалай байра һэльбэн заһабарилагдаа, хонидой шэнэ зургаан дал баригдаһан байна. Соростын Адагта үнеэдэй шэнэ дал барихаар хараалнабди.

Ажахымнай түб һуурин Оёорто 480 һурагшадай һураха шэнэ һургуули 1932 ондо ашаглалгада үгтөө һэн, урда жэлдэнь 120 үхибүүдэй байха һургуулиин интернат баригдаа бэлэй. Эдэл жэлнүүдтэ хоёр магазин, шэнэ гэрнүүд олоор бодхоогдожо, Оёор һууринай үйлсэнүүдые шэмэглээ. Энэ жэлдэ медпунктын шэнэ гэр барижа дүүргэбэбди. Гадна совхозоймнай түб һууринда хүүгэдэй саад, соёлой байшан, библиотекэ, столово болон хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха управлениин пункт бии.

Шэнэ газарта нүүлгэдээд, хүгжэжэ байһан Оёор һууриние жэшээтэ барилгатай болгохо тухай тогтоол республикымнай Министрнүүдэй Совет баталан абаа бэлэй. Энээнэй ёһоор байрын гэрнүүд, тамаралгын бассейнтэй Соёлой болон спортын ордон, һургуулиин интернат, мал ажалые ба бэшэ һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ хэрэглэгдэхэ байранууд бодхоогдохо юм.

Мүн ажахымнай отделенинүүдэй түб һууринуудта —Дээдэ-Торидо, Тохойдо — барилга үргэнөөр ябуулагдаха.

Хүдөөдэ ажал хүдэлмэриин оньһожоруулагдахада, һуудал байдалай һайжаруулагдахада, түрэл ажахыдаа үлэһэн залуушуул олошорно. Энэ табан жэлэй туршада ажахымнай хүдэлмэришэдэй тоо 100 гаран хүнөөр нэмэһэн байна. Эдэнэр бултадаа шахуу сэрэгэй албанһаа табигдажа ерэһэн хүбүүд, дунда һургуули дүүргэгшэд юм.

Мүнөө совхоздомнай 69 трактор, 49 автомобиль бии, гадна үйлэдбэриин бүхы участогуудта оньһон техникэ хэрэглэлгэ үргэдхэжэл байна. Тиимэһээ эрдэм бэлигээр түгэс хүбүүд басагад лэ хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлхэ уялгатай.

Манай совхозой хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэтэй һонирхон танилсажа, ажалша коллектив бүхэн хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулха арга боломжонуудаа элсүүлнэ.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө республика дотороо мүрысөө үүсхэһэн манай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хэлэһэн үгэеэ батаар бэелүүлжэ, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые дүүргэлгэдэ өөрынгөө хубита оруулхые оролдоно.

С. ФИЛИППОВ,
Зэдын районой Оёорой совхозой директор,
М. ГИЛЯЗОВ,
парткомой секретарь.

ШУХАЛА АРГА НҮХЭСЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани боложо, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэбэй ба СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй проектнүүд хаража үзэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненко заседани дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Манай колхозой бүхы гэшүүд үгэ соонь найруулагдаһан тобшолол болон заабаринуудые анхаралтайгаар уншажа, бэелүүлхэ ажал хэрэгүүдээ бодомжолжо байна.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые гүйсэд бэелүүлхэ ушарта социалис мүрысөөн шэнэги хүсэтэ арга нүхэсэл дүүрэн хүсэн соогоо хэрэглэгдэхэ ёһотой гээд энэ үгэ соо онсо заагдаа. Тиимэһээ ажахын партком малшад болон механизаторнуудайнгаа дунда дэлгэрүүлһэн мүрысөөгөө улам хүсэ нүлөөтэйгөөр эмхидхэн ябуулха ёһотой болоно. Ажахын партийна комитет ажалай урилдаае шаламараар хүтэлбэрилхэ ушарта үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг юм. Жэшээлхэдэ, һаалишаднай энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ ехэ һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, Сэлэнгын районой бусад ажахынуудай малшадые шударгы, үнэн сэхэ ажалда уряалаа һэн. Имагтал һаалишад коммунистнууд Л. Д. Дылыкова, Т. С. Закирова, Н. В. Будаева гэгшэд колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй манлайда ябадаг. Ингэжэл эдэ нүхэднай партиин гэшүүнэй хододоо түрүү ябаха үүргые бодото хэрэгүүдээрээ тодорхойлон хүдэлдэг байна. Колхозой партком һаалишадай урагшатай, бүтээсэтэй ажал хангахын тула мүнөө ехэ хүсэл оролдолго гаргана. Онсолон хэлэбэл, ерэхэ жэлэй даабаринуудые, табан жэлэй түсэбые бүхыдэнь сүм бэелүүлхын тула социалис мүрысөө эршэмтэйгээр, улам хүсэ нүлөөтэйгөөр ябуулха гээшэ гол зорилгонуудаймнай нэгэн гэжэ бидэ тоолонобди.

П. ХАЙДАПОВ.
Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха районой үйлэдбэриин управлениин олонхи ажалша коллективүүд 1984 ониие — арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые ажалай һайн амжалтатайгаар түгэсхэхэ арга боломжотой байһанаа элишэлэн харуулжа байнхай. Жэшээлхэдэ, гуталай цехэй хүдэлмэрилэгшэд (даагшань В. В. Ширяева) гутал шэнэлэн заһаха даабаряа 3,9 процентээр, шэнэ гутал оёлгын—4,9 процентээр үлүүлээ. Каменск поселогой О. П. Смольниковагай даадаг оёдолшодой бригада гадар хубсаһа оёхо түсэбөө баһа үлүүлэн дүүргэнэ. Тус коллектив хоёрдохи жэлээ нэгэ наряадаар ажалаа бүтээнэ. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалай журам һайжаруулха арга олоһон байна.

Управлениин захиргаан кадрнуудые бэлдэхэ, һургаха, тэдэнэй экономическа һуралсал эмхидхэхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулна. Эндэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалһаа гаража ошолго эрид үсөөрэнхэй.

С. БОГУСЛАВСКИЙ,
«Байгалай галнууд» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

БУРИ АРЬБАДХАХАБДИ

Манай һү һаалиин фермын коллектив КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ тон хүндэтэйгөөр угтажа, ехэ һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэжэ байна.

Үнэхөөрэошье, нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэнэй ёһоор, һүүлэй хоёр жэлэй туршада арадай ажахын бүхы һалбаринуудта болоһон хубилалтанууд эли тодоор харагдана. Эдэниие бидэ бэе дээрээ үзэжэ, мэдэржэ байнабди. Манайшье ажахые абаад үзэхэдэ, энэ хоёр жэл соо ниилээд амжалта туйлаа. Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха нёдондо жэлэй түсэб үлүүлэгдээ һэн. Мүнөөшье жэлэй даабари гүйсэд дүүргэгдэхэ.

Энээндэ манай һү һаалиин фермын коллектив хубитаяа оруулһан байха. Жэлэй эхиндэ манай һаалишад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограмм һү һааха социалис уялга абаһан байгаа. Харин мүнөө үнгэрһэн 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2428 килограмм һү һаагаад байна. Теэд нүхэр К. У. Черненко туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараад һууха гүй, харин тэрэнээ баталхаха, улам арьбадхаха ёһотой гээд хэлэнэ. Энэ мандашье хабаатай.

Бидэ һү һааха байгша онойнгоо түсэб 247 центнерээр үлүүлээд байнабди. Бүхы найман һаалишаднай жэлэйнгээ даабари баһал үлүүлээ. Тэдэнэй дундаһаа ажалай ветеран Ксения Андреевна Козлова, баһал дүршэлтэй һаалишан Надежда Федоровна Хакимулина гэгшэдые онсо тэмдэглэхээр. Мүнөө үедэ һаалишаднай үдэр бүри 10—11 центнер һү һаана. Энэмнай урда жэлэйхиһээ хоёр центнерээр үлүү болоно.

Бидэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын үгэтэй танилсаад байхадаа, жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 2800 килограмм һү һааха гэжэ шиидээбди. Нигэжэл үдэр бүриингөө эршэтэ ажалаар туйлаһан амжалтаяа бури саашадань арьбадхахые оролдохобди. Иимэ арга боломжонууд манда бии.

В. ЧИГИРЕВА,
Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой һү һаалиин фермые даагша.

Манай фотокорреспондент Б. Гадьяновай зураг дээрэ нарин сэмбын комбинадай залуу буд нэхэгшэ Ирина Павловае харанат. И. Павлова Агуу Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, үндэр дүнгүүдые туйлаа. Халаанһайнгаа түсэбтэ даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, залуу нүхэдтөө эрхим ажалай жэшээ харуулна.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭЕ

Колхозоймнай ажалшад КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө аһан шадалаараа оролдожо байна. Манай колхозой хони үсхэбэрилдэг гурбадахи фермын хонишод байгша ондо горитой амжалтануудые туйлаад, 1984—1985 онуудай үбэлжэлгые урагшатайгаар дабахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди. Ажахымнай хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Социалис Ажалай Герой Д. Б. Сундуев урдынхи мэтэ түрүүлжэ ябана. Тэрэ өөрынгөө отарада бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл зундаа бэлэдхэнхэй. Тиихэдэ нилээд ехэ зеленко нөөсэлэгдөө гээшэ.

Би нооһо гүрэндэ тушааха талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэнхэйб. Дунда зэргээр жэл бүри 100 эхэ хониин бүриһөө 103 хурьган түлжүүлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненкын КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ һаяхан хэлэһэн үгые урма баяртайгаар, сэдьхэлээ ханангяар уншабабди. Тэрэ үгэ соогоо нүхэр К. У. Черненко «Түсэб заабол дүүргэгдэхэ ёһотой, харин арга боломжотой газарнуудта үлүүлэн дүүргэгдэхэ зэргэтэй...» гэжэ тон зүбөөр зааһан байна. Байгша табан жэлэй дүүрэтэр үшөөл ехэ саг үлөө гэжэ хэлэхэ байнаб. Энэ хугасаа соо эршэмтэйгээр, эмхитэйгээр ажаллабал, дуталдаһанаашье хүсэлдүүлхэ дүүрэн аргатайбди гэжэ тоолоноб. Тиихын тулада 1984—1985 онуудай үбэлжэлгые амжалтатайгаар дүүргэхэ эрилтэ манай урда табигдана гээшэ. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ гэжэ уряалха байнаб.

Р. СОДБОЕВА,
Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, районно Соведэй депутат.

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

барисаанай уулзалганууд, олониигүлээнүүд болон митинг-концертнүүд, кино хануд ба выставкэнүүд—60 жэлэй ойдо зорюусовет-монгол ханинай һарын программа үргэн ехэ байна. Тэрэ 20-до манай орон нээгдээ.

-гэй ЦК-гай Политбюрошүүн, ЦК-гай секретарь, эй Центральна Совет Президиумэй түрүүлэгГомбожав түрүүтэй Мон-36 найрамдалай ба хабарисаанай эмхинүүдэй цииин, Монгол-совет хабарисаанай бүлгэмэй делегаци һарын хэмжүүлгануудта хабаадахаяа ерэбэ.

Совет хүнүүд аха дүү оронной ажалшадай туйлаһан амжалтануудаар омогорхоно гэжэ һарын нээгдэлгэдэ зорюулагдажа Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Шэнэ байдалай түлөө монгол арадай шэн габьяата тэмсэлэй эхинһээ хойшо манай орон тэрээнтэй хододоо зэргэ дабшадаг байгаа. Совет-монгол харилсаа холбооной бүхы түүхэ ёһотойл интернационализмаар, ангиин һаналаа нэгэдэлгээр нэбтэрэнхэй юм гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Социализм байгуулгада туйлаһан амжалтануудынай Советскэ Союзтай хани барисаантай, али бүхы харилсаа холбоонтой таһаршагүй холбоотой юм гэжэ монгол арад тоолодог байна гээд Д. Гомбожав хэлэбэ. Монголой арадай революциин эхиндэ агуу ехэ Ленин болон манай революциин вождь Д. Сүхэ-Баатар тэдэнэй үндэһэ һуури табяа һэн. СССР-эй олон янзын туһаламжын һайнаар нүлөөлөөгүй экономико болон соёлой нэгэшье һалбари Монгол орондо үгы юм гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ц. Гурбадам суглаанда хабаадаһан байгаа.

Политическэ плакадай совет-монгол конкурсдо хабаадагшадай хүдэлмэриин выставкэ энэ үдэр «Плакат» гэһэн хэблэлдэ нээгдэбэ.

[ТАСС].

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БА ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ «РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООШОН» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хэлхеэ холбооной талаар габьяатай байһанайнь, олон жэлдэ үнэн сэхээр ажаллаһанайнь түлөө «РСФСР-эй габьяата хэлхеэ холбоошон» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Очиров Батомунко Ринчиновичтэ — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальник.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1984 оной ноябриин 21.

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭХЭ

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ШЭНЖЭЛЭЛ

Жэлэй дүүрэтэр оройдоол һараһаа үлүүхэн саг үлэбэ. Тиигэбэшье энэ үемнай нилээд шанга хүдэлмэриин, габшагай ажалай хаһа болохо зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, ажалша коллектив бүхэн байгша оной үнгэрһэн сагта хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые хаража, шүүмжэлхы еһоор шэнжэлжэ, энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа али бүхы талаарнь дүүргэхээр түгэсхэлэй эршэтэ хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй болоно бшуу.

Ушар иимэһээ нэн түрүүн арбан һарын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые хаража, шэнжэлжэ үзэхэ ушартай. Бүхыдөө манай республикын промышленность энэ жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Товарна продукци гаргаха арбан һарын түсэб 100,2 процент, продукци худалдаха түсэб 100,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,7 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Илангаяа октябрь һарада союзна мэдэлэй промышленна предприятинууд һайнаар хүдэлжэ, гаргаһан продукцияа гүрэндэ худалдаха түсэбөө 103,7 процент дүүргэбэ. Харин тиихэдэнь республиканска (РСФСР) болон нютагай мэдэлэй промышленность октябрь һарын түсэбүүдые дүүргэжэ шадаагүй, гэбэшье арбан һарынгаа түсэбые дүүргэһэн байна. Промышленна продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө Улаан-Үдэ хото болон бүхы районууд (Баргажанай, Хэжэнгын, Сэлэнгын районуудһаа бэшэниинь) сүм дүүргэжэ шадаа.

Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан, түсэбтэ даабаринуудаа арбан һарын туршада үлүүлэн дүүргэһэн предприятинууд олон. Тэдэнэй дундаһаа Хяагтын плавико-шпадай рудник (107,6 процент), «Гусиноозерская» шахта (105,8), «Бурятэнерго» гэжэ районно управлени (102,6), «Татарский ключ» карьер (106,7), Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат (101,9), Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинат (103,0), Тимлюйн цементын завод (101,5), Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика (107,7), «Бурмясопром» нэгэдэл (103,3), «Бурмолпром» нэгэдэл (101,6), «Байкалрыбпром» нэгэдэл (116,3 процент) гэхэ мэтын предприятинуудые нэн түрүүн нэрлэлтэй. Эдэ ажалша коллективүүд жэлэй эхинһээ жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа байнхай.

Манай республикын мэдэлэй министерствэнүүд—Эдеэ хоолой, Нютагай, Түлишын промышленностиин болон Ой модоной ажахын министерствэнүүд арбан һарынгаа түсэбүүдые продукци худалдаха талаар бүримүһэн дүүргэһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Илангаяа Нютагай промышленностиин министерствын харьяата бүхы предприятинууд бултадаа гүрэнэй даабаринуудые үлүүлэн дүүргээ гэжэ онсолхо шухала. Урдань гээгдэжэ ябадаг Ойморойн мебельнэ болон Улаан-Үдын һэеы гуталай фабриканууд һүүлэй үедэ һайнаар хүдэлдэг болоо.

Республикымнай промышленна предприятинууд арбан һарын түсэбһөө гадуур бүхыдөө 10,3 миллионһоо үлүү түхэригэй продукци худалдаһан байха юм. Ямар продуктнуудые үлүү ехээр үйлэдбэрилэн гаргааб гэжэ хаража үзэе. Энэ хугасаа соо түсэбһөө гадуур 39 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 103 гикалори дулаанай элшэ үйлэдбэрилһэн, 73,6 мянган тонно шулуун нүүрһэ малтан абаһан, мал ажалай болон тэжээл үйлэдбэрилгын 227 мянган түхэригэй машинануудые гаргаһан, автомобилиин 160 двигатель, комбайн болон тракторнуудай—53 двигатель, 5 тепловоз, 5 электровоз заһабарилһан байха юм. Мүн тиихэдэ 5642 тонно целлюлозо, 23,6 миллион дүрбэлжэн метр картон, 6,4 мянган тонно клинкер, 5,2 мянган тонно цемент, 4 мянган дүрбэлжэн метр торгон бүд, 85 мянган хэһэг дотор трикотаж хубсаһан, 199 мянган хэһэг гадар трикотаж хубсаһан, 1905 мянган условно баанха консервэ, 2934 тонно макаронно зүйлнүүд гэхэ мэтэ түсэбһөө гадуур гаргагдаһан байна.

Тиигэбэшье, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэдэггүй, гээгдэлдэ ороһон предприятинуудай тоо үсөөрнэгүй гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, үнгэрһэн энэ үе соо аяар 47 предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогойнь 25,0 процент продукци худалдаха түсэбөө бэелүүлжэ шадаагүй байна бшуу. Энээнһээ боложо 4,3 миллион түхэригэй продукци дутуу гаргагдаа. Гээгдэгшэдэй тоодо Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй, локомотив-вагон заһабарилгын, Таловкын түмэрбетон хэрэгсэлнүүдэй заводуудай ороһониинь хүлисэшэгүй гэжэ һанагдана. «Буржелезобетон» нэгэдэл, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл үни заяанай гээгдэжэ ябаһан зандаа. Гансал Байгалай модоной бааза муугаар хүдэлжэ,—1,2 миллион, «Буржелезобетон» нэгэдэл—1,9 миллион түхэригэй продукци дутуу гаргаһан байна бшуу. Иимэ ябадалда мүнөө үеын шанга эрилтэ табихаар болоо гэжэ һанагдана. Мүн лэ модо болбосоруулгын хэдэ хэдэн предприятинууд, тэрэ тоодо Хүртэйн, Хандагатайн леспромхозууд, Онохойн модоной зомгоолоор плитэ хэдэг завод гэхэ мэтэ коллективүүд үнинэй гээгдэлдэ ороһон зандаа.

Баталһан хэлсээнэй ёһоор, продукцияа бусад газарнуудта эльгээхэ түсэбэй дүүргэлтые харахада, бүришье бирагүй байдал харагдана. Энэ талаар шэнжэлжэ үзэбэл, аяар 65 предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогойнь 41,1 процент даалгабаринуудаа бэелүүлжэ шадаагүй байна ха юм. Ушар иимэһээ түсэбтэ даабаринуудаа али бүхы талаарнь, илангаяа хэлсээнэй ёһоор, продукцияа эльгээхэ талаар гүйсэд дүүргэдэг болохын тула бүтэмжэтэй, залан сэхэ хэмжээнүүдые абахаар болоо гээшэ. Энээн тухай һаяхан боложо үнгэрһэн Политбюрогой заседани дээрэ онсолон заагдаһан байна. Энээниие заатагүй хараадаа абаха ёһотой.

Мүнөө үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, КПСС-эй ЦК-гай 1983 оной декабриин Пленумэй заабаринуудые—түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсэ 1 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн зорилгые дүүргэхэ талаар олохон предприяти болон коллективүүдтэ даамгай, гүнзэгы удхатай хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ хэлэхэ ушартай. Иимэ зорилгын эрид шууд табигдажа байхада, юундэ аяар 59 предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогойнь 31,9 процент энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэжэ шадаагүй байха юм?! Энэ талаар хаража үзэхэдэ, илангаяа багахан промышленна предприятинууд тэдэнэй тоодо олоороо ороһон байна. Эдеэ хоолой промышленностиин, «Госкомсельхозтехникын» олохон районуудай отделенинүүд, модо болбосоруулгын предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар зохистой хэмжээнүүдые абажа шаданагүй гэжэ эли болоно.

Ушар иимэһээ бүхы юумэез нарин нягтаар шэнжэлжэ үзэхэ, байгша оной түсэб болон уялгануудаа заатагүй дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула зохистой, бодото хэмжээнүүдые абаха саг орожо ерээ. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ дотор тодорхой заабаринууд үгтэһэн байна бшуу. Тиимэһээ мүнөө жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэһээ бэшэ шухала зорилго нютагай партийна, ажахын органуудай, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай болон ажалша коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй урда мүнөө байхагүй.

«Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй гол предприяти Илалтын 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха Москвагай предприятинуудай үүсхэл дэмжэнэ.

Мүнөө үедэ нэгэдэлэй 2-дохи цехэй хүдэлмэрилэгшэд декабриин тоосоогоор ажаллана.

Тиихэдэ А. С. Ковалевагай хүтэлбэрилдэг мастерска участогдахи Л. М. Черныхэй комсомол-залуушуулай бригада мүнөө үедэ цехэйнгээ социалис мүрысөөе толгойлно. Буряадай комсомолой шангай лауреат, оёдолшон Галина Матренина 1985 оной майн 9 болотор табан жэлэй түсэб дүүргэхээр уялга абанхай. Энэл цехэй дүршэлтэй оёдолшон Татьяна Николаева Илалтын 40 жэлэй ойдо 6 жэл 7 һарын хубиингаа түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхээр зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Николаева.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

«МАНАЙ ЕХЭ НӨӨСЭ БОЛОНО»

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд габшагай ажалайнгаа бэлэгүүдые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шалгарһан герой-хотонуудта зорюулна. Ноябрь һарада заводой коллектив Севастополь хотын хүндэлэлдэ жагсан хүдэлжэ байнхай. Суута энэ городто ажаһуугшад эндэхидэй амжалтаар омогорхохо зэргэтэй.

Олон хүдэлмэришэд хубиингаа жэлэй, илангаяа шадабаритайнуудынь табан жэлэй түсэб, уялгануудые дүүргээ. Жэшээлхэдэ, фрезеровщик Б. И. Михайлов, слесарь Ю. И. Епанчинцев гэгшэд дээдэ гарай мэргэжэлтэд, кадрова хүдэлмэришэд юм. Нүхэр К. У. Черненкын КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ хэлэһэнэй ёһоор, «...түсэбөө арай шамай дүүргэдэг, түрүүшүүлэй тоодо орохые яарадаггүй хүнүүдтэ» эдэнэр, түрүүшүүлнай, ехэ анхарал хандуулдаг, тэдэнээ урагшань татадаг гээшэ. «Энэмнай манай ехэ нөөсэ болоно. Тэдэшье мүнөөдэр һайнаар ажаллахые оролдодоггүй хүнүүд үглөөдэр гээгдэгшэдэй тоодо орожо болохо гэжэ хараада абаха ёһотой» гэһэн нүхэр К. У. Черненкын үгэнүүдые баримталхадаа, Юрий Иванович Епанчинцев, Борис Иванович Михайлов гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахаһаа гадуур бусадые хойноһоо дахуулдаг, суг хүдэлдэг нүхэдөө дэмжэлсэдэг заншалтай гээд тэмдэглэлтэй. Ю. И. Епанчинцев ажалай нэгэшье минутые хооһон һалгаадаггүй, тиихэдэ Б. И. Михайлов фрезернэ хоёр станок дээрэ хүдэлдэг. Иигэжэ эдэмнай табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжоёо шадамараар хэрэглэнэ ха юм.

Гэхэһээ гадна завод соогоо шадабарита ажалаараа үнинэй суурхадаг П. И. Новиков, В. И. Уваров гэгшэд энэ һарада табан жэлэйнгээ хубиин уялга, даалбаринуудые бэелүүлжэ амжаба. Петр Иванович Новиков Ажалай Алдар Солын I ба II шатын орденуудаар шагнагданхай.

Хамта дээрээ **заводой 30 түрүү хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабаринуудые түгэсхөө, 400 шахуу хүдэлмэришэд табан жэлэй дүрбэн жэлэй хубиин түсэбүүдые дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.** Табан жэлээ болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл завод дотороо гаргаһан Николай Хлыстовэй бригада үгэдөө хүрэһэнөө гэршэлээ. Юуб гэхэдэ, 3 жэл 10 һарын туршада эдэмнай хараалһанаа бэелүүлээ бшуу.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри гаргагдана. Хабсаралгын, бэлэдхэлэй, штамповочно, слесарно-[illegible] гын цехүүд, инструментальна таһаг түрүү зэргэдэ дабшана. Түүхэй эдээр хангалгада бэрхэшээлнүүдэй ушарбашье, арадай үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые гаргадаг цех һайн үрэ дүнтэйгөөр хүдэлнэ. Үдэр бүри эндэ «Белка-4» түхэлэй хубсаһа угаалгын 1000 шахуу машина үйлэдбэрилэн гаргагдана.

Иигэжэ түрүүшүүлэй жэшээ саашадаашье үргэнөөр дэлгэрүүлэн, гээгдэгшэдтэ анхарал хандуулан хүдэлбэл, үйлэдбэриин хэрэгүүд урагшатай байха бшуу.

А. БЕЛОУСОВА,
«Полет» газетын редактор.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН— олоной зохёохы эдэбхи

> Хамтын оролдолго хэшээлээр экономикодо туйлагдаһан һайн хубилалтанууд батадхагдахаһаа гадна улам арьбадхагдаха зэргэтэй.
>
> *К. У. ЧЕРНЕНКО.*

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ багсалан ореогшоор хүдэлдэг Татьяна Истоминагай ажалдаа дадаха, зорһоноо туйлаха хэрэгтэ бригадын хүтэлбэрилэгшэ Ольга Викторовна Родионова ехэ туһаламжа үзүүлээ, сэдьхэлэй дэмжэлгэ үгөө юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Истомина һурган хүмүүжүүлэгшэ О. В. Родионоватай.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

1986 ОНОЙ ТООСООГООР

«Урдамнай ехэ хүдэлмэри хүлеэнэ. Тиимэһээ гээгдэжэ ябагшад униагайржа байнгүй, дутагдалнуудаа усадхаха, түсэбөө дүүргэгшэд түрүүшүүлые хүсэхэ, харин түрүүлжэ ябагшад эршээ һуладуулхагүй ёһотой гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб. Тиигэжэ хамтын оролдолго хэшээлээр экономикодо туйлагдаһан һайн хубилалтанууд батадхагдахаһаа гадна, улам арьбадхагдаха ёһотой» гэжэ нүхэр К. У. Черненкын КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ хэлэһэн үгэдэ анхархадаа, манай предприятида түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябагшад тухай, гүрэнэй болон хубиин түсэбүүдые дүүргэлгэ, үлүүлэн дүүргэлгэ тухай бодомжололнуудаараа хубаалдаха хүсэл түрөө бэлэй.

Байгша оной августын 1-һээ манай комбинадай коллектив Илалтын 40 жэлэй ойе угтахаар габшагай ажалай вахтада жагсаа һэн. Мүнөө бүгэдэ арадай энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ илагшадай тоодо 1988 оной тоосоогоор хүдэлжэ байһан нэхэгшэ В. В. Федосеевае, москвагайхидай үүсхэл дэмжэһэн, майн 9 болотор табан жэлэйнгээ хубиин уялга, даалгабаринуудые дүүргэхээр зоригжоһон В. Д. Яковлевае нэрлэлтэй. Манай ооһо ээрэлгын цехэй һамналгын аппарадуудай оператор М. Н. Козлова «Илалтын 40 жэлэй ойдо—7 жэлэй түсэб» гэһэн сэнтэй үүсхэл гарганхай. **Тиихэдэ операторнууд сооһоо 20 хүн табан жэлэйнгээ, 8 хүн зургаан жэлэй хубиингаа даабаринуудые дүүргэһэн байна.** Эдэнэй тоодо Валентина Цынгуева, Галина Никонова, Татьяна Петрова, бусад оролсоно.

Операторнууд сооһоо нимэ олон габшагайшуул тодороо, харин ээрэлгын түхеэрэлгэнүүдтэ хүдэлдэг бригадануудай гэшүүд сооһоо би эгээл түрүүлэн **үнгэрһэн августын 21-дэ табан жэлээ түгэсэбэб.** «Ооһо ээрэгшэ Е. А. Хантуева арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэдээ, түсэбһөө гадуур 3 тонно 840 килограмм продукци үйлэдбэрилөө. Ажалай бүтээсэ 2 процентээр, утаһанай шанарые хараада абажа, ооһо ээрэлгые 0,7 процентээр дээшэлүүлээ. «Үнэн зүрхэнһөө ажалайнь амжалтаар амаршалая!» гэһэн «сахилгаан» хуудаһанай гаргагдахадань, ехэл баясаа һэм. Минии удаа, ноябриин 11-дэ ооһо ээрэгшэдһээ **А. В. Золотухина** шалгаран гаража, хоёрдохи хүмнай **арбан хоёрдохи табан жэлэй тоосоогоор хүдэлжэ эхилээ һэн.** Магад ээрэгшэд сооһоо бүришье олон хүн комбинадай Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшүүлхэ эрхэдэ хүртэхэ һэн аабза, теэд үйлэдбэриимнай онсо шэнжэ гэхэдэ, операторнуудта орходоо, хүдэлмэримнай орёо, ажалаймнай хэмжээн ехэ юм. Илангаяа һүүлэй үедэ шэнэ түхэлэй станогуудай тодхоогдоходо, ажалай ябаса аалидана. Ашаглаһаар байтарнай, уданшьегүй урагшатай болохо даа. Мүнөө «Северянка», «Снежана», «Ангара» түхэлэй утаһа ээрэнэбди.

Түрүүшынгээ һурган хүмүүжүүлэгшэ Н. С. Лазаревагай заабаринуудые бодотоор баримталһанай ашаар 176 ээрэлгын түхеэрэлгэдэ хүдэлхэ ёһотой һаа, хүнэй дутаалдахада гү, али бусадшье ушарта 200—300 хүрэтэр нимэ түхеэрэлгэ ханганаб. Иигэжэ намда 5-дахи разряд олгогдоһон юм. Комплексно бригадыемнай хүтэлбэрилдэг Е. С. Сизых ээрэгшэдэй хоорондо мүрысөө эмхидхэхэдээ, урмашуулгын аргануудые хэрэглэхэдээ бэрхэ гэжэ һанадагби. «Лена, үйлэдбэриеэ ганса урдаа хараад ябахагүй, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй боло», —гэжэ тэрэнэй заабари үгэһэнэй удаа һурган хүмүүжүүлэгшын амар бэшэ үүргые даажа абаа бэлэйб. Минии һургаһан Марина Макушева, Вика Тюкавкина гэгшэдэй мүнөө һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр хүдэлхэдэнь урмашанагиб.

1981 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтаа һэм. Үүргэ, харюусалгынгаа эрид дээшэлһые ойлгоо бэлэйб. Тиин үнгэрһэн февраль һарада гээгдэлдэ үнинэй оронхой участогые даажа абахые дурадхахадань, арсалтагүй звеное хүтэлбэрилэгшын уялгануудые дүүргэжэ эхилээ һэм. Анханай минии хажууда ажалда дүршэһэн Галина Шункова, Галина Оглых гэгшэдтэй гурбуулан П 114-Ш түхэлэй орёо байгуулгатай ээрэлгын станок хүдэлгэжэ, богонихон хугасаада гээгдэнги участогые түрүү зэргэдэ гаргаһан байнабди. Ямар ушарһаа иимэ амжалта туйлагдааб? Нэн түрүүн социалис мүрысөөнэй гуримаар жэншэдгүй хүдэлхэ гэһэн эрмэлзэл, манда үзүүлһэн этигэл найдал харюулха гэһэн хүсэл хүтэлөө. Үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэриин нүлөөн ехэ юм. Цехэй партийна эхин организациин секретарь В. В. Вахрамеевагай, комбинадай хүтэлбэрилхы тушаалтай бусад нүхэдэй оролдолгоор политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри дээдын хэмжээндэ ябуулагдадаг юм. Хоёр Галинуудни комсомолой политсетиин кружогуудта, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида ябадаг, коммунис ажалай һургуулиин хэшээлнүүдые би алдададаггүйб. Илангаяа мүнөө бүхы совет арадай Илалтын 40 жэлэй һайндэртэ бэлдэжэ байһан оршон байдалда сэрэгэй-патриотическа шэглэлтэй хүдэлмэри эдэбхижүүлэгдэв. Эгээл тиимэһээ бидэнэр аха нүхэдэйнгөө дайшалхы баатаршалгада ажалай баатаршалгаар харюусаха гэһэн зоригжолоор бадаран, Донбасс хотын ба Хойто Кавказые сүлөөлэгшэдэй. Бага газарта баатаршалга гаргагшадай дурасхаалда зорюулагдаһан долоон хоногуудта урагшатай дүнгүүдые туйланабди. Иигэжэ манай нэгэдэхи участогта түсэбэй дүүргэлтэ долоон хоног бүридэ 108—110 процент бэелүүлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэгшэд мандаа олон юм. Жэшээлхэдэ, П. Д. Мочалина, Г. Г. Брянская, комсомолка Лариса Бутылова гэгшэд мэргэжэлээ һайса шудалһанаа, станогуудые шадамар бэрхээр ашаглажа, утаһа ээрэхэдээ, үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг болоһоороо гэршэлээ. Техническэ һуралсал һайнаар үнгэргэһэнэй аша үрэ эндэ бии гэжэ тэмдэглэмээр. Комбинадай мэргэжэлтэ М. Г. Фетисов хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм.

Тиигэжэ хүн бүхэнэймнай хараа зорилгонуудаа бэелүүлһэнһээ бултанай ажалай үрэ дүн дулдыдана, дулдыдахашье гэжэ тобшолоо һэм. Ажалайм календарь дээрэ 1986 оной май һара... Урма, зоригыем бадарааһан баримта мүн.

Е. ХАНТУЕВА,
Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ээрэлгын цехэй хүдэлмэрилэгшэ.

АРГА БОЛОМЖО ДҮҮРЭН БИИ

Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд герой-хотонуудай хүндэлэлдэ габшагай ажалаа зорюуланхай. Цехүүд, участогууд болон бригаданууд хоорондын социалис мүрысөөн эдэбхижүүлэгдээ, үргэн дэлисэтэй болоо. Һара бүри дүнгүүд гаргагдажа, илагшад нэрлэгдэнэ. Мүнөө герой-хото Одессын хүндэлэлдэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгые зүбшэн хэлсэлгэ локомотив-хабсаралгын цехтэ нэн түрүүн үнгэргэгдэбэ. Герой-хото Киевэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан ажалай вахтада эдэиэр шалгаржа, октябрь һарын түсэбтэ даабаринуудые урагшатайгаар дүүргээ һэн. П. И. Шульгин, С. И. Анашкевич гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй, Н. А. Смирновой ударидадаг электро-гагнууршадай, В. И. Глазуновой, В. Т. Сычевой, В. А. Задорожновой хүтэлбэрилдэг электро-хабсаргагшадай бригаданууд түсэб, уялгануудаа болзорһоонь урид бэелүүлнэ. Эдэнэр мүнөө 1985 оной тоосоогоор ажаллана. Тиимэһээ «түсэбтэ табан жэлые эрхим һайнаар түгэсхэхэ арга боломжотойбди» гэжэ бригадын гэшүүдэй найдуулһаниинь бата үндэһэтэй.

В. СИУНОВА.

ОЛЗОБОРИЛНО, ОЛОШОРУУЛНА

Большая Речка гэжэ голой адагһаа хэдэн модоной зайда «Бельская грива» гэжэ нэрлэгдэһэн аралхан бии юм. Эндэ Большереченскын загаһа олзоборилгын заводой пункт хүдэлдэг. Нэгэ үедэ энэ пункт саг зуурын гэжэ тоологдодог байгаа, харин мүнөө түрһэнһөө жараахай үдхэн гаргадаг цехэй һэльбэн шэнэлэгдэхэдэ, саг үргэлжын, болбосон түхэлтэй болгогдожо эхилээ һэн. Нёдондо эндэ түрһэ суглуулха байшан, мүн заводто түрһэ дамжуулхаар түхеэрэлгэ загаһа үсхэбэрилэгшэдэй мэдэлдэ үгтөө һэн.

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ хамтын һайн байра, столово мүнөө жэлдэ баригдаа. Электрын элшэ хүсөөр энэ аралхан хангагданхай. Һүнидэ эрье шадархи газар нэгэ модоной зайда шахуу гүйсэд гэрэлтүүлэгдэнхэй байдаг. Вертолёдуудай бууха талмай түхеэрэгдэнхэй. Загаһа үсхэбэрилгын бусад заводуудта эндэһээ түрһэн абаашагдадаг байна. Гэхэтэй хамта аралхан тээшэ автомобильна харгы гаргаха гэһэн зорилго табигдана. Иигэжэ ашалга, буулгын хүдэлмэри хүнгэдхэгдэхэ, уһанай транспортаар загаһа зөөлгэ болюулагдажа, хүдэлмэришэд дэйшье ажалайнгаа газарта хүрэлгэ аятай болохо юм.

Загаһа үсхэбэрилэгшэдэй хүдэлмэридэ загаһашад эхи табижа үгэдэг. Эдэнэр хэдэн мянган омоли барижа, голой эрьеэр тодхоогдоһон тусхай түхеэрэлгэнүүдтэ табидаг гээшэ. Энэ пунктда Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Николай Адунович Федоровой хүтэлбэрилдэг бригада эгээл түрүүлэн хүдэлжэ эхилээ юм. Голой уһан тиихэдэ ехэ байгаа, тиимэһээ тон ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ һэн. Загаһа амяарлан байлгадаг түхеэрэлгэнүүд, хүнүүдэй ябадаг хүүргэхэнүүд уһанда хушагдашоо бэлэй. Гэбэшье эдэ бэрхэшээлнүүд дабагдамаар байжа, бүхы юумэн болзор соогоо хэгдээ бэлэй. Иигэжэ Н. А. Федоровой бригада 100 мянган шахуу омоли барижа амжаа. Үшөөшье олоор барихаха һэн бэзэ, теэд Большая Речка голдо энэ жэлдэ омоли тиимэ элбэгээр ороогүй.

Хараалһан түсэбөө нүхэр Федоровой бригадынхид 140 процент дүүргээд, эдэнэй бариһан омолиһоо загаһа үсхэбэрилэгшэд 700 миллион түрһэ суглуулаа һэн. Һонирхолтойнь гэхэдэ, загаһашад саг үргэлжэ загаһа үсхэбэрилэгшэдтэ туһална. Заримдаа Н. А. Федоровой бригадын хахадынь шахуу тиишэ эльгээгдэдэг юм. Ажалша бэрхэ, томоотой хүнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд үйлэдбэриин журам хэзээдэшье хазагайруулдаггүй заншалтай. Жэшээлхэдэ, шадабари, дүй дүршэл болон оролдолгоороо шалгарһан А. Т. Антропов, коммунист Н. И. Сотнич, залуушуул Михаил Сотнич, Владимир Антропов, Лидия Николаева гэгшэдые нэн түрүүлэн дурдаха дуран хүрэнэ. Тиихэдэ загаһашадые, загаһа үсхэбэрилэгшэдые амтатай эдеэгээр үдэр бүри, үглөө бүри угтан байдаг тогоошон Н. А. Падкина олоной хүндэдэ, магтаалда хүртэдэг.

Иигэжэ «Бельская грива» аралхан дээрэ загаһа олзоборилхо, олошоруулха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдажа, байгаалиин баялиг арьбадхагдана гээшэ.

И. АРТЮНИН,
Кабанскын район.

ДАЙШАЛХЫ ГАБЬЯАГАЙНЬ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

ЗУРАГЛАЛ

Куприян Матвеевич Кушнарев дундуур зэргын бэетэй, шуумгай түргэн хүдэлсэтэй хүн байба. Үгэ хүүртэ дуратай, хөөрэлдэхэһөө арсахагүйшье һаа, хүдэлмэриин минута бүхэниие сэгнэжэ һураһан хүн гэжэ ойлгохоор. Тээ саанахи һандали дээрэ жэрылдэн һууһан сагаан халаадтай эхэнэрнүүд тээшэ наһаа зобонгёор харасаяа залажа, «Зай, сагнишье һалаба хэбэртэй. Намаяа харахадаа, зали абахаяа һанабад ха юм. Теэд тиимэ забдагүйбди» — гэн сасуу, гарыем адхаха зуураа. «яахаб даа, иигээд лэ хөөрэлдөөмнай дүүрэшэбэл дзэ» гэһэндли, бага зэргэ дохид гээд, саашалшоо һэн.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай мал үүсэлдэг заводой арһа дабһалдаг, илгадаг цехтэ тэрэ 1946 онһоо, фронтһоо бусажа ерэһэн сагһаа хойшо хүдэлнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ 2-дохи Белорусска фронтын гвардейскэ 90-дэхи дивизиин стрелково 274-дэхи полкын бүридэлдэ дайлалдаһан, баатар сэрэгшэ-эй зам гаталан гараһан юм. «Германиие илаһанай түлөө», «Шэн зоригой түлөө» медальнууд энгэрыень шэмэглээ. Ажалайнь габьяае гэршэлһэн шагналнууд гэхэдэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, «Ажалай ветеран» медаль, ниитын ажабайдалда хабаадалгыень элирхэйлһэн «Ниитын гурим хамгаалһанай түлөө» медаль мүн болоно. Малай арһа сортолон илгагшадай бригадир К. М. Кушнаревые үүргэ уялганууд тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гүйхадамнай, иигэжэ хэлээ һэн: «Ажалдаа алдуу гаргангүй хүдэлхэ ёһотойбди. Тусхай стандартын ёһоор арһа илгадагбди. Тиимэһээ тэрэмнай толгой соо һайса хадуугданхай байха зэргэтэй. Юрэдөөл, сэнтэй мэргэжэл гэжэ һанадагби. Хүдэлхэдэ хүндэхэн аабдаа. Дороһоо шииг нойтоншье, арһа үргэхэ, табихада, хүсэншье хэрэгтэй. Гол түлэб мяха-һүнэй техникум дүүргэгшэд хүдэлдэг. Жэшээлхэдэ, Полина Бухарова, Михаил Хармаев, Владимир Цыденов гэгшэд арба гаран жэлэй хугасаада ажаллана».

Эдэниие хуу Куприян Матвеевич һургаһан, ажалдань дадхааһан байха юм. Мүнөө тэрэнэй туһаламжаар мэргэжэлээ шэлэһэн Т. И. Хомякова, А. Г. Климова гэгшэд кадрова хүдэлмэришэд болонхой. Т. И. Хомяковагай КПСС-эй гэшүүндэ абтахадань, зууршалга үгөө һэн. Мүнөө Татьяна Ивановна КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой гэшүүн, цехкомой түрүүлэгшэ юм. Ажалай, ниитын талаар дэбжэхэдэнь, һурган хүмүүжүүлэгшынь үүргэ ехэ. Өөрөө нүхэр Кушнарев 1945 онһоо КПСС-эй гэшүүн, партгрупоргын уялгануудые олон жэлэй туршада дүүргэнэ.

Суг ажалладаг нүхэд тухайгаа сэдьхэлэй ульһатайгаар хөөрэдэг. Жэшээлхэдэ, 1950 онһоо партиин гэшүүн Н. Т. Шадаева, коммунист М. Ф. Закутько дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ эсэлтэ сусалтагүй, үдэр һүнииө илгадгүй, хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлжэ гараһан юм. Сортолон илгагшадай, шэгнэгшэдэй, бүридхэгшэдэй, тэмдэгүүдые табигшадай хүдэлмэри тиихэдэ бүри хүшэр байгаа.

Ажалынь хүнгэдхэхэ арга боломжонууд мүнөө ёһотоор хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүлгэмэй гэшүүн К. М. Кушнарев арһа хэмжэдэг метрнүүдэй орондо хабтагай дээрэ планшет зохёон зураһан байха юм. Арһаа дэлгээгээд лэ хэмжэ, метр барижа, татажа зобоһоной хэрэггүй. Нүхэр Кушнарев хамта дээрэнь 4 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, залуу мэргэжэлтэдтэ эрхим жэшээ харуулһан байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эндэ дабһалагдаһан, илгагдаһан арһан Эрхүүгэй, Ленинградай, Шэтын, Волгоградай арһанай заводуудта эльгээгдэдэг юм. Тиимэһээл буруугаар илгагдаһан, муугаар дэбһалагдаһан продукциии байбал, энэнь голодсһон гэжэ тоологдохо байна бшуу. Харюусалгаяа дабхар һайнаар мэдэрдэг коммунист К. М. Кушнаревтал адляар ажалаа хэхые оролдогшод олон. Аяар 90 шахуу хүн цехэй бүридэлдэ орОно ха юм. Тэдэнэрэй олонойнь лэ комбинадай партбюрогой гэшүүн, арадай хиналтын гэшүүн К. М. Кушнаревһоо түрүү жэшээ абадагынь гайхамаар бэшэ. Сэдьхэлэй ульһа дулаатайгаар, арга шадалаа гамнангүйгөөр ниитын хэрэгэй түлөө оролдодог нимэл хүнүүдэй ашаар общестаымнай бодото хүгжэлтэ хангагдана бшуу.

— Һая үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгые сэдьхэлэй ханалтатайгаар уншааб. Материальна нөөсэнүүдые алмаха гамтай нарин зээн байха, эгээл ехэ арьбалалта туйлахын түлөө тэмсэхэ тухай үгэнүүдынь илангаяа һайшаагдаа. Манай участогта, тодорхойлон хэлэбэл, алмалта хэхэ талаар үлүү сэнтэй материалай үгышье һаа, аргамжа ооһор, дабһа гэхэ мэтээ арьбалхадамнай бүхы дээрээ ехэхэн тоо баримта тобойсо гаража ерэдэг. Энэ талаар 1983 ондо туйлагдаһан дүнгүүд мүнөө жэлдэ арьбадхагдаа. Тиимэһээл түсэбһөө гадуур алмалтын фонд байгуулха, жэл соо хоёр үдэрынь алмаһан материал, түүхэй эд, түлишэ хэрэглэжэ хүдэлхэ гэһэн нүхэр К. У. Черненкын бодомжолол экономикые хүгжөөлгэдэ илангаяа сэнтэй, — гэжэ К. М. Кушнаревой хэлэхэдэ, «Илалтын 40 жэлэй ойдо—40 габшагай долоон хоног» гэһэн уряа доро урагшатай хүдэлжэ байһан энэ цехэй амжалтын эшэ үндэһэнүүд элирэн гарана гэжэ һанагдаа һэн.

Эхэ ороноо ээрхэг дайсадһаа хамгаалһан, сэрэгшын хатуужал гараһан, мүн ажалай габьяагаар алдаршаһан энэ хүн Илалтын 40 жэлэй ойдо дабхар баярай мэдэрэлдэ абтахал. «Дайшалхы баатаршалгада—ажалай баатаршалга» гэһэн уряагай бодото бэелэлээ олоһон ушар эгээл энэ хүнэй—К. М. Кушнаревой хуби заяанда, намтарта элеэр үзэгдэнэ бшуу.

Г. ДАШЕЕВА.

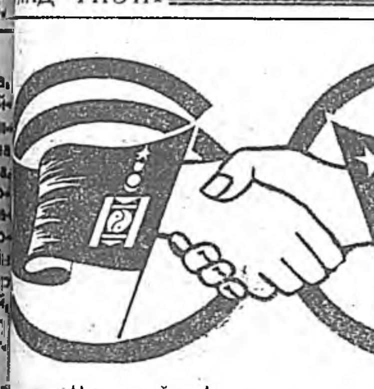

20 мянган гектар тарялан, 200 шахуу трактор болон олон ондоо техникэ хүртэнэ. Газар таряалангай ажал бээз дааниг, үндэр оньhожоруулгатай хүдөө ажахын hалбари болоо гэжэ МНРП-гэй XVIII съезд дээрэ тэмдэглэгдээ hэн. Энэ хадаа МНРП-гэй аграрна политикын шухала үрэ дүн болоно.

Газар таряалангай ажалай мүнөө үеын байдалые шүүмжэлхы ёhoор шэнжэлжэ, МНРП-гэй ЦК-гай IV Пленум

4 ажахы, хүдөө ажахын 2 нэгэдэл, холимол тэжээлэй 24 завод, инженерно тусхай hүлжэ 120 гаран системэ, оньhожоруулагдаhан hүн 21 фермэ болон бэшэ олон элдэб барилганууд бэелүүлээ. СССР-эй аха дүү ёhoной туhаламжаар баригдаhан ажахынууд 1983 ондо орон соо хүдөө ажахын hалбарида үйлэдбэрилэгдэhэн орооhоной — 58 процентые, хартаабхын —48 процентые, овощой—50 процентые, мяханай —54 про-

шанхи зорилгонууд тушаа тогтоходоо, иигэжэ хэлээ hэн: «Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ бүри үндэр хэмжээндэ хүргэхын тула ба хүн зониие эдеэ хоолой зүйлөөр хангалга hайжаруулхын тула хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые горитойгоор дээшэлүүлхэ, түргэн онол арганууд болон эрдэм, техникын түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй».

Партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүдэй ёhoор, мүнөө үедэ хүдөө ажахые хүг-

рииие оньhожоруулгада ба электрижүүлгэ хүдөөгэй ажалшадай материальна болон соёлой талаар хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ аша нүлөө үзүүлнэ. Хэрбээ 40—50-яад онуудта Монголой малшад гол түлэб гансал түрүүшын хэрэгсэлнүүдээр хангагдаг байгаа hаа, харин мүнөө телевизор, мотоцикл, автомашина болон электроприборнуудые олоор абажа, хэрэглэнэ.

1965 онhоо аймагуудта мал ажалай залуу хүдэлмэрилэг-

хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, госхозуудта олон тоото багшанар, хүнэй элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд, гүрэнэй, ниитын болон ажахын зургаануудай олон хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Монголой Арадай Республикада хүдөөгэй оршын интеллигенци бии боложо, социалис хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, хүдөө тосхонуудай шэнэлэн хубилалгада, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Монголой малшад, таряа-

ниитын эхин шатын эрдэмэй hургалга бэелүүлэгдээ, заабал найман жэлэй hургуули дүүргэхэ ябадал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Монголой Арадай Республикын хүдөөгэй бүхы ажалшад социалис мүрысөөндэ үргэнөөр хабаадана. Орон соо социалис ажалай бригада гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө ехэ хүдэлөөн ябажа байнхай. Эдэ бүхы хубилалтанууд МНРП-гэй ябуулдаг айхабтар ехэ эмхидхэлэй, экономическа, үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаар түйлагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүнөө үедэ Монгол орондо 50 мянган пропагандистнууд, агитаторнууд, политинформаторнууд ба лекторнууд олониитын дунда хүмүүжүүлгын үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

МОНГОЛОЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН СОЦИАЛИС ХУБИЛАЛТАНУУД

…ондо Монголой Арадай Республикада хүдөө малжэжэ ажахынуудай сохамтаран нэгэдэлгэ түгэсэнэ, гансашье экономическэ харилсаануудта бэшэ, хамаг түмэнэй материальна болон оюун бодолой бүхы байдалда ёhотойл революциин хубилалта болоо hэн. Кооперативна байгуулалтын …хадаа хүдөөгэй ажал… ажабайдалда үндэhэн …лтануудые асархынгаа …эр бүхы Монгол оро… саашанхи хүгжэлтэ… эрэлтэ болоhон …йлэдбэриин хэрэгсэл… …мсын зөөриин усад… дээрэhээ хүниие мүл…дарлалгын экономиче… hуурин үгы хэгдэ…а бшуу. Арадай ажа… дээрээ нэгэн нии…алис зөөридэ үндэhэл…олоhон ушар ороной бү…номико хүгжөөхэ хэрэ… түсэбэй ёhoор … арга гүрэндэ олго…эшэ.

…ративна байгуулалтын … малша арадай социально-экономическа шэнжэ ша… үндэhөөрнь хубилгаа. … тэрэнэй ашаар үгы… дунда шадалтан, баян… илгарhан социаль… үгы болоо. Арад …циальна шэнжээрээ нэ… анги болоhон бай…

…э ажахын нэгэдэлэй гэ…еертөө, өөрынгөө обще… хүдэлдэг, сэхэ шууд …ые общественные байгуу… болоо.

…Монголдо хэдэн зуу… мянган жэжэ ажахыну… орондо хүдөө ажахын …гэдэл, гүрэнэй 62 хү…ажахын предприяти (гос… болон тэжээл бэлэдхэлгын …нууд), ажахынууд хоо…и 28 предприяти тоо…но. Эдэ предприятинууд …доторхи хүдөө ажахын …дбэриин бүхы хүгжэлтые

мүнөө тодорхойлно ха юм.

Хүдөө ажахы мүнөө үедэ Монголой Арадай Республикын экономикын гол hалбари байhан зандаа. Тэрэнэй хубида национальна доходой дүрбэнэй нэгэн, үйлэдбэриин бүхы гол фонднуудай гурбанай нэгэн, мүн гүрэнэй гадаадын гүрэнүүдтэ гаргадаг зүйлнүүдэй 60 процентнь ороно. Материальна үйлэдбэри дээрэ хүдэлhэн зоной 54 процентнь хүдөө ажахын hалбариин хүдэлмэрилэгшэд болоно бшуу.

Шэнэ газар ашаглалга, газар таряалангай ажалые хүдөө ажахын тусхай hалбари болголго Монголой Арадай Республикада хүдөө ажахые хубилган шэнэдхэхэ талаар шухалын шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн болоhон байха юм. Газар таряалангай ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ МНРП-гэй ЦК-гай III Пленум (1959 он) болон МНРП-гэй ЦК-гай XI Пленум (1976 он) онсо үүргэ дүүргэhэн гээшэ. Эдэ Пленумүүд дээрэ шэнэ газар элдүүрилгэ болон газар таряалангай ажалай продукци үйлэдбэрилгые ехэ болгохо тухай асуудалнууд зүбшэгдөө hэн.

1960—1970 онуудта шэнэ газар элдүүрилгын госхозууд бии болгогдоо. Хуушанай госхозуудай тарялангай талмайнууд үргэдхэгдөө. Оройдоол хоёр жэлэй туршада (1959—1960 онууд) орон соо 300 мянганhаа дээшэ гектар шэнэ газар хахалагдаа. Энээнэй ашаар Монгол орон талхаар, талханай зүйлөөр өөрынгөө хэрэглэмжэ хангадаг болоhон юм.

Мүнөө үедэ орон соо миллионhоо дээшэ гектар таряалангай газар бии гээшэ. Таряан ажалай ажахы бүхэндэ

(1982 он) энэ асуудал дахин хаража үзэhэн байна. Тус hалбариие саашадань хүгжөөлгэ малай тэжээлэй бааза бэхижүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай.

Шэнэ газар элдүүрилhэнэй, шэнэ госхозууд болон тэжээлэй ажахынуудые байгуулhанай ашаар таряан ажал ехээр хүгжэжэ эхилээ, хүдөөдэ мүнөө шэнээр түбхинэhэн олон тоото тосхонууд бии болоо. Хүдөөгэй хүн зоной социальна бүридэл хубилна, госхозууд болон тэжээл бэлэдхэлгын ажахынуудта хүдэлмэришэдэй тоо олошорно, хүдэлмэришэн ангиин болон ажалша интеллигенциин түлөөлэгшэд-механизаторнууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ургана. Госхозууд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд гүрэнhөө хэдэн мянган шэнэ комбайн, трактор, автомашинанууд болон бэшэшье хүдөө ажахын техникэ абана. Гансахан VI табан жэлэй үедэ (1976—1980 онууд) газар таряалангай ажалые хүгжөөхэ зорилгоор нэгэ миллиардhаа дээшэ түхэриг мүнгэн зөөри hомологдоо, 4 мянган трактор, 1200 комбайн, 2 мянган автомашина болон олон ондоо элдэб янзын техникэ үгтөө. Мүн гүрэн хүдөө ажахын предприятинуудта хүрэнгын ороohо болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр үгэнэ.

МНР-эй хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hууринь СССР болон бусад социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аха дүү ёhoной туhаламжаар улам бүри бэхижэнэ.

hүүлэй 20 жэлэй туршада СССР-эй техническэ болон экономическа туhаламжын ашаар 21 госхоз, тэжээл бэлэдхэлгын

центые, hүнэй— 87 процентые, хонинной ноohоной 56 процентые үйлэдбэрилhэн байха.

Монголой Арадай Республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ бусад социалис оронууд мүн лэ аха дүүгэй ехэ туhаламжа үзүүлнэ: упанай ажахын ба биопромышленностиин хүгжэлтэдэ — Венгри, гахай үсхэбэрилгэдэ, теплицэнүүдтэ овощ ургуулгада — Болгари, hүнэй болон hү үйлэдбэрилгын, овощ ургуулгын ажахынуудай хүгжэлтэдэ—ГДР туhална.

Монголой Арадай Республика СЭВ-эй бүрин эрхэтэ гэшүүн байhан тула хүдөө ажахын талаар тэрэнэй эмхидхэдэг хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадана. СЭВ-эй хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссида орожо, экономическа, научно-техническэ олон янзын харилсаа холбоотой болонхой.

Мүнөө Монголой социалис хүдөө ажахы түгэс батажанги hууритай, саашадаа улам түргэнөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, мяха, ноohо, ороопо болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгые бүри ехэ болгохо арга боломжотой болоо.

Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй гэшүүд сэхэнхи олзо доходоо ниитын ажахыда хабаадаhанай ашаар олоно. Гадна тэдэнэй олзын зарим хубинь хубиин ажахыhаа абтадаг байна. Нэгэдэлнүүдэй гэшүүд үндэр наhатай болоходоо гүрэнэй пенсионно тэдхэмжэдэ оруулагдана, пенсиинь хэмжээн ехэ болгогдоно.

МНРП-гэй ЦК-гай ээлжээтэ бэшэ VIII Пленум дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ж. Батмунх хүдөө ажахын хүгжэлтын саа-

жөөлгын тусхай комплексно программа табигдажа байнхай. Энэ программа 2000 он болотор хараалагдажа, хүн зониие эдеэ хоолой продуктнуудаар хангалга hайжаруулгада зорюулагдана. Энэ асуудал хүдөөгэй ажалшадай ажалай ба ажаhуудалай эрхэ байдал саашадань hайжаруулха ябадалтай нягта холбоотой байна бшуу.

Кооперативна байгуулалтын илаhан сагhаа хойшонхи 25 жэлэй хугасаа соо малшадай хуушанай, нүүдэл байдал тэхэришэгүй үйлэ хэрэг болоhон, ороной социально-экономическа ба соёлой хүгжэлтын түргэн дабшаса түйлагдаhан, хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hуури батаар бэхижэhэн байха юм. Мүнөө үедэ хүдөөгэй шэнжэ шарай танигдашагүй болоо. Урдандаа Монголой хүдөө нютагые зөөжэ ябаhан малшадтай газар гэжэ тухайлагдадаг байгаа. Тиихэ үедэ хүдөөдэ hуурин тосхонууд үгы, харин дасан, дугангууд олон байhан гээшэ. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын нэгэдэл гү, али госхоз бүхэн түб hуурин газартай, тэдэнь захиргаанай, үйлэдбэриин болон соёлой ехэ түбүүд болонхой. Бүхы хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ болон госхозуудта дунда hургуулинууд, эмнэлгын участогууд, клубууд, библиотекэнүүд, магазинууд болон соёлой-ажаhуудалай бусадшье эмхи зургаанууд бии юм. Хүдөөгэй тосхон hууринууд, үйлэдбэриин отделенинүүд болон бригаданuудта электрын гэрэл оруулагданхай. Бүхы госхозуудай хахадынь гүрэнэй энергосистемэhээ электрын элшэ хүсөөр хангагдана. Ниитын зөөриин хүгжэлтэ, хүдөө ажахын үйлэдбэ-

шэдэй hургуулинууд, хүдөө ажахын техническэ мэргэжэлэй училищинууд, hуралсалай комбинадууд нээгдэжэ, hайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдые гаргадаг болоо. Жэл бүхэндэ хүдөө ажахыда 5—6 мянган дээдэ болон тусхай дунда hургуулитай мэргэжэлтэд, дүршэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэд нэмэн ороно.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, партийна организациин секретарьнуудай 95—97 процентнь дээдэ гү, али тусхай дунда hургуулитай хүнүүд болоно. Хүдөө ажахын нэгэдэл бүхэндэ дунда зэргээр 17 дээдэ гү, али тусхай дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэн хүдэлнэ. Гадна

шадай оюун бодолдо ехэ хубилалтанууд болоо. Жэл бүхэндэ газетэ, журналнуудые захилга олошорно. Хүдөө тосхондо номууд олоор уншагдана, кинофильмнүүд харуулагдана, лекци болон элидхэлнүүд эмхидхэгдэнэ.

МНРП хүдөөгэй ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг юм. Энэ талаар 400-hаа дээшэ клубууд, 1400 улаан булангууд, 1200 библиотекэнүүд ба хэдэн зуугаад кино-түхеэрэлгэнүүд хүн зониие хангана. Хүдөө нютагуудта наhатай зоной дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхагдаа, hургуулиин наhанай үхибүүдэй дунда бүгэдэ-

Иигэжэ Монголой хүдөө нютагуудай хүн зоной ажабайдалда революциин социалис шатын үе соо гүн гүнзэгы хубилалтанууд болоо. Шанарай талаар шэнэ үндэhэ hуури дээрэ хүдэлмэришэн ангиин, хамтын ажалтай малшад, таряашадай нэгэдэл улам бэхижэнэ. Мүнөө үедэ Монголой Арадай Республика социализмын материально-техническэ бата бэхи үндэhэ hуури табиха замаар түгэс найдамтайгаар дабшана бшуу.

Д. УЛЫМЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МНР-эй Сэлэнгэ аймагай газар таряалангай хэшэг хуряалгын үедэ.

…АЖАЛАЙ СЕМЕСТРЭЙ ДҮНГҮҮД

…ОЛ ЗОРИЛГОНЬ— …ҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

…ядай студентнэрэй обла… отрядай ажалай ээл… семестр дүүрэжэ, тэ… ажал хэрэгүүдэй үрэ …үүд согсологдобо. …ондо барилгын шэглэ…87, барилгада хабаагүй …ояд хүдэлөө. Ажалай …ирэ дүн хамта 3900 сту… хабаадаа. Барилгын от… 5454,4 мянган, бэшэ …үүд 2488,5 мянган түхэ… ажал хэhэн байна гэжэ …рүүн хэлэлтэй. Тиихэдэ …ондо барилгын тус…гдаhан отрядуудай тоо …оhон байна. Тодорхойл… барилгын 22, тусхайлагда…17 отрядууд областной …дай бүридэлдэ хүдэлөө.

…СССР-эй Транспортна барил… министерствын «Нижне…ангтрансстрой», «Мосто…», СССР-эй Хүдөө … барилгын министерст… «Бурятцелинстрой» трест… зарим подразделени… СССР-эй Хэлхээ холбоо… министерствын «Связь…» трестын 608-дахи ПМК-… студентнэрэй барилгын отря… бүтээсэ ехэтэй ажалые … hайнаар хангаhан бай… Харин «Бурятцелинстрой» … 933-дахи ПМК-да, … барилгын комбинад… (ДСК), 163-дахи ПМК-да, … районой Хүрбын …, «Бурятмежколхоз…» нэгэдэлэй Улаан-Үдын …да, барилгын «Бурвод…» управлениин Ивалгын …да, «Улан-Удэнтранс…» трестын 398-дахи СМП- … Прибайкалиин ДРСУ-да …нэрэй отрядуудай ба…hан хэмжээнэй гури… сахигдаагүй, хазагайруу…hан байна гэжэ тэмдэг… хэрэгтэй.

…СТИ-гэй студентнэрэй тус…гдаhан «Автомобилист» … (командирынь С. Ле…, комиссарынь В. Ябров) … онсо тэмдэглэ…, «Автомобильнууд ба ав…томобильна ажахы» гэhэн мэр… hурадаг 55 студент… тус отряд бүридхэгдэhэн … Тус отряд Улаан-Үдын … шэрэлгын автотранс… 2-дохи предприятида … үедөө арадай ажа… 21,2 мянган тонно ашаа … гараа. Тиихэдэ зунай … амаралтада гараhан хү…дэлмэришэдэй орондо хүдэлхэ … автомобильнуудые за…барилха талаар ехэхэн хэм… хэрэг бүтээhэн байна. …Бригадна подрядай гури… 33 отряд ажаллаа. Эдэ от…нуудта нэгэ студент 2685 …ригэй ажал хэжэ, 13,9 … түхэригэй барилгын …териалнуудые алмаа. Тиихэ-

дэ уралан нарижуулгын 27 дурадхал ажалда нэбтэрүүлээ. Ашаглалгада тушаагдаhан 17 объектдэ «Студентнэрэй шанарай тэмдэг» олгогдоhон байна.

Байгша оной ажалай семестр Буряадай комсомолой 60 жэлэй, Буряад ороной Россин гүрэнэй бүридэлдэ hайн дураараа ороhоор 325 жэлэй ойнуудта зорюулагдаа. «Буряадай комсомолой 60 жэлэй нэрэмжэтэ отряд» гэжэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө Улаан-Үдын зональна отрядай үүсхэл дэмжэгдэжэ, зональна отряд бүхэндэ социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Тус мүрысөөндэ БГПИ-гэй линейнэ «Корчагинец» отряд эрхимлэжэ, энэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

БАМ-ай түмэр замай барилгада линейнэ 14 отряд хабаадажа, 2 миллион 430 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгээ. Ленинградhаа ерэhэн студентнэрэй отрядууд hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Ажалай семестрэй үедэ студентнэрэй областной отрядта ниитэ-полит 5 үдэр үнгэргэгдэhэн байна. Эдэ үдэрнүүдые эмхидхэлгэдэ партиин ба комсомолой райкомуудай хүдэлмэрилэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа. Студентнэрэй отрядууд түбхинэн байрлаhан газарнуудтаа ниитэ-политическэ, соёлой болон спортын талаар эдэбхитэй байжа, 1426 лекци уншаа, 471 концерт табяа, спортивна 300 гаран мүрысөөн, уулзалга эмхидхээ. «Студентнэрэй отрядууд—хүүгэдтэ» гэhэн операцида hургуулиин байшангуудые, hуралсалай кабинедүүдые заhабарилсаа, 61 hургуули болбосон түхэлтэй болгол соо. Мүн hургуулиин библиотекэнүүдтэ уран hайханай, hуралсалай-методическа 3497 ном дамжуулагдаа. Хүүгэдэй наадаха 19 талмай, тэрэ тоодо «онтохоной» 5 городок, студентнэрэй хүсөөр түхеэрэгдэhэн байна. ВСТИ-гэй «Ровесник» отрядай үүсхэлые дэмжэн, республикынгаа хүүгэдэй 5 байшанда туhа хүргэхэhөө гадна, студентнэр хэдэн олон субботник, воскресникүүдые үнгэргөө. Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан бэлэдхэлдэ сүм оролсон, Коммунис партиин ба совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар бүхэсоюзна походто студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадаа. Дайнай ветерануудта туhаламжа үзүүлэгдээ. Мүн лэ хүшөөнүүдые

заhабарилжа, сэрэгэй-патриотическа хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэhэн байна. Хори тосхондо сагаалса буудалгын тирэй барилгада ВСТИ-гэй «Ровесник», ВСГИК-гай «Эрон» отрядууд ехэхэн хубитаяа оруулалсаа.

Студентнэрэй отрядуудай «Бидэндэ-25» гэhэн фестиваль үзэл сурталай-политическэ, ажалай болон оюун бодолой талаар ССО-гой гэшүүдэй хүмүүжүүлгын саашадань нарижуулан дээшэлүүлгын нэгэ хуби болоо. Эдэ фестивальнуудта үйлэдбэриин, ниитэ-политическэ ажал ябуулгын, социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүдые студентнэр согсолhон байна. Тиигэжэ уран hайханай-политическэ талаар лагериие эрхимээр шэмэглэхэ гэhэн областной конкурс-харалгада ВСТИ-гэй «Фотон» илаа.

СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлэн, студентнэрэй линейнэ отрядууд хүдөөгэй ажахынуудта япала ехэ туhаламжа үзүүлээ. Будууган болон шэмэтэ 390 тонно тэжээл бэлэдхээ, овощой тариглаhан 45 гектар талмайе бүртаг үбhэнhөө сэбэрлээ, 9350 хонинной ноohо хайшалhан байна.

Совет залуушуулай Эб найрамдалай маршын хэмжээ ябуулгануудта оролсон, «Бидэ эб найрамдалай түлөө дуугаа үгэнэбди!» гэhэн урятай митингнүүд үнгэргэгдөө, Эб найрамдалай совет жасада мүнгэн зөөри дамжуулагдаа.

Камчаткын областиин загаhанай промышленностиин предприятинуудта ажаллаhан отрядуудай, мүн лэ Монгол орондо, ГДР-тэ ажаллаhан БГПИ-гэй «Найрамдал», ВСТИ-гай «Гэсэр» отрядуудай ажал хэрэгүүдые онсо тэмдэглэмээр. Мүн лэ тиихэдэ ВСТИ-гэй «Фотон», «Ровесник», «Спектр», БГПИ-гай «Корчагинец», «Интеграл», БСХИ-гай «Эндемит» отрядууд байгша оной ажалай семестртэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Студентнэрэй отрядуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолхо зуураа, ниитэ-соёлой, шеф ёhоной, лекционно, спортивна хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри үнгэргэгдэhэн байна гэжэ онсо тэмдэглэмээр. Мүн лэ зарим отрядуудта олон дутуу дунданууд ушарhан байна. Илангаяа студентнэрэй отрядуудые угтажа байhан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлсээнүүдээ дүүргэхэ талаар хайша хэрэгээр хандадагыень мүн лэ тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, энээнhээ уламжалан ажалшье урагшатай ябанагүй, ажалай семестрэй хүмүүжүүлхы удха шанар өөрынгөө зорилгонуудта хүрэнэгүй ха юм.

А. ВЯЗИНСКИЙ,
ССО-гой Буряадай областной штабай комиссар.

РУМЫН-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румынии түрүү предприятинуудай нэгэн болохо Питешти хотодохи автомобильна завод. Румынии Коммунис партиин XIII съездын хүдэлмэридэ хабаадажа байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий түрүүтэй КПСС-эй делегацитай ноябриин 20-до тэрэнэй коллектив хани халуунаар уулзаhан байна.

Румын-совет хани барисаанай олоной хабаадалгатай митинг заводто болобо. Советскэ Союзай болон Румынии арадуудай аша туhада манай оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо, тэрэниие хүгжөөхэ тухай хөөрэлдөөнүүд эндэ болоhон байгаа.

В. В. Щербицкий митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Манай делегациин Бухарест ошохын урда тээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко Румынии бүхы ажалшадта, коммунистнуудта тэрэнэй hайн hайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулhанайнь түлөө баяр баясхалан хүргэhэн байна. Энэ хадаа социалис ниитын байгуулалтын асари ехэ хүсэтэй байлгын, барагдашагүй арга боломжонуудай эшэ үндэhэн болоно.

Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй зүблөөн харилсаа холбоотой байлгын эшэ үндэhэн элеэр харуулагдана. Экономическа политика бэелүүлхэ үедэ ниитэ нэгэн хараа бодол эдэбхитэйгээр бэелүүлэгдэдэг байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союзай болон социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хоорондо үгэсэ ойлголсолгые нарижуулан hайжаруулха тухай хөөрэлдөөн эндэ боложо байна. Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан, али бүхы харилсаа холбоон хоёр ороной хоорондохи хани барисаае бэхижүүлнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай толгойлогшын этигэл найдалые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Совет-румын харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байнхай. Тэрэнэй үндэhэ hуури ехэ ерээдүйтэй байна. Энэнь К. У. Черненко Н. Чаушеску хоёрой хоорондо Москвада болоhон хөөрэлдөөнүүдэй этигэл найдалые элирхэйлэн харуулна. Эдэ хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаанай хүгжөөгдэхэ байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые совет хүнүүдэй бэелүүлжэ байhан тухай, арадай ажахын, эрдэм, соёлой бүхы hалбаринуудаар СССР-эй туйлаhан амжалтанууд тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Мүнөө манай орон дотор партиин XXVII съездэдэ бэлэдхэл болоhоор. КПСС-эй Программые шэнээр найруулан зохёохо тухай, удаадахи табан жэлэй экономическа ба социальна түсэбтэ табан жэл тухай хөөрэлдөөн болохо байна. КПСС-эй Программын шэнэ редакцилга олониитын анхаралда табигдаха. Съездын зүбшэн хэлсэлдэдэ табигдаха ёhотой удаадахи табан жэлэй ба 2000 он болоторхи үеын экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд мүн лэ шэнжэлэгдэжэ байнхай.

Дэлхэйн социализм уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй байдалда хүгжөөгдэжэ байна. hүүлэй үедэ уласхоорондын байдал улам шахардуу шанга болонхой. Мүнөө амгалан тайбан байдалда хаанаhаа аюул уршагай тохёолдуулагдаха байhан тухай хэншье хэлэжэ шадахагүй байна. США-гай зонхилхы бүлэгөөрхидэй бэелүүлдэг политика уласхоорондын түгшүүрилэй политика болоно гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Уласхоорондын түгшүүрилэй дэлхэй дээрэ үргэдэжэ байhан, коммунизмда эсэргүүгээр хэрээhэтэ добтолгонуудай үүдхэгдэжэ байhан тухай, социалис оронуудhаа сэрэгэй-стратегическэ булюу хүсэтэй болохо тухай харата ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхэ шухала. Эдэ бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи политическэ ба экономическа харилсаа холбоондо, бэеэ дааhан байдалые хамгаалгада, амгалан тайбан байдалда бэрхэшээл түбэгүүд ушаруулагдана.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай жагсаалые hуларуулхын, манай эб эе таhалхын тула манай оронуудай ниитэ нэгэн hанал бодолтой байhые бэеэ дааhан байдалтай бүхы гүрэнүүд, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд элирхэйлэн харуулна.

Бэеэ дааhан байдалаа хамгаалхын, уласхоорондын эб найрамдалые аршалхын тула бии байгаа арга нөөсэнүүдые хүгжөөн hалбаруулхын тула манай оронууд эдэбхитэйгээр тэмсэнэ гэжэ СССР-эй, США-гай хоорондохи сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүри тухай хөөрэлдөөн элирхэйлэн гэршэлнэ. Бидэ сэрэгэй хүсэнүүдые хэрэглэхэ харата ябуулганuудта эсэргүүгээр тэмсэнэбди.

Эб найрамдалые хамгаалхын түлөө, бүлэглэлнүүдэй нэгэ нэгэндээ зүрюу харша байхагүйн түлөө бидэ ходоодо тэмсэхэ байнабди. Эдэ бүгэдэ бэеэ дааhан байдалые сахин хамгаалха байна. НАТО-гай бии байгаа сагта, Европын этигэл найдалда, социалис гүрэнүүдтэ уршаг түбэгэй тохёолдуулагдажа байгаа сагта социалис гүрэнүүд сэрэгэй-политическэ хамтынгаа эмхиие — Варшавска Договорые бэхижүүлхые оролдохо байна.

Нүхэр К. У. Черненко hаяхан үгэ хэлэхэдээ, замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тухай, ядерна буу зэбсэгүүдые хэмжээгэйнь ба шанарайнь талаар бага болгохо тухай, ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай хөөрэлдөөн эндэ болобо. Хэрбээ Вашингтоной үнэхөөроошье мүнөө үеын шухала асуудалнуудые шиидхэхые хүсөөд байгаа hаань, нэн түрүүн буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын, ядерна буу зэбсэгүүдые хорихын түлөө тэмсэхэ шухала.

Уласхоорондын оршон байдалда социалис оронууд ниитэ нэгэн хараа бодол бэелүүлхэдээ, бата бэхи эб найрамдалай түлөө, эб найрамдалые хамгаалгын түлөө, бүхы гүрэнүүдэй бэеэ дааhан байдалай түлөө тэмсэнэ.

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ социалис оронуудай хараа шэглэл болоно. Эб найрамдалые, амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ талаар социальна байгуулалтаhаань дулдыдангүй бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи нягаае сахин хамгаалха гээшэ шухала удха шанартай байна.

В. В. Щербицкий үгынгөө түгэсхэлдэ Румынии Социалис Республикын бүхы ажалшадта хүгжэлтэ түгэс социалис байгуулалтадаа, Румынии Коммунис партиин XIII съездэдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

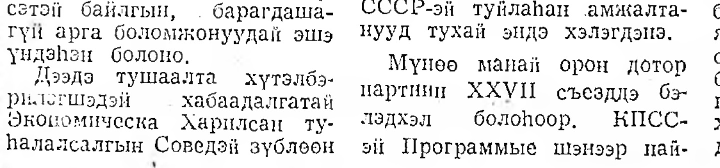

ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИНҮҮД АБТАБА

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитет (политическэ асуудалнууд, аюулгүй байдалай, тэрэ тоодо буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые оруулалсан) мүнөө үедэ хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байhан ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые баталан абаха хүдэлмэринингөө эгээл харюусалгатай шатые эхилбэ. Дуугаа үгэлгын түрүүшын дүнгүүдэй харуулhанай ёhoор, уласхоорондын эмхи дайн байлдаае зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын тодорхой хэмжээнүүдые абажа, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал хангаха талаар шухала алхам хэхые эриhэн Советскэ Союзай, социалис оронуудай, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй олон гүрэнүүдэй тодорхой үүсхэлнүүдые үргэнөөр дэмжэнэ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тухай, химэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тухай, шэнэ түхэлэй буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хорихо тухай дурадхалнууд хадаа шухала үүсхэлнүүд болоно гэжэ hайшааhан байна. Нейтронно буу зэбсэгые хорихо тухай, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха зорилготойгоор уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоохо тухай тогтоолнуудай проектнүүдые үргэнөөр hайшааба. Советскэ Союз болон эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдэй уласхоорондын эмхиин зүблэхэ зүйлдэ табиhан термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэhэн эдэ үүсхэлнүүд динилэнхи олонхиин дуугаар hайшаагдаhан байгаа. Имагтал США болон тэдэнэй эгээл дүтын союзнигууд буруушаажа дуугаа үгэбэ. Энэнь буу зэбсэгүүдые хуряаха зорилготой хөөрэлдөөнүүдые хэхээр Вашингтоной бэлэн байлгын билдагууша хуурмагые элишэлэн харуулна бшуу.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ЛУАНДА. Анголын Арадай Республикын ниислэл хотодо үнгэргэгдэжэ байhан «Филда-84» гэжэ уласхоорондын яармаг дээрэ табигдаhан совет экспозицида МПЛА—Ажалай партиин түрүүлэгшэ, НРА-гай президент Ж. Э. душ Сантуш үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Совет гадаадын худалдаа наймаанай элдэб нэгэдэлнүүдэй экспонадуудай табигдаhан совет павильондо Анголын гүрэнэй толгойлогшо орожо хараhан байгаа.

Советскэ Союз Анголотой эгээл ехээр худалдаа наймаа хэдэг гүрэнүүдэй нэгэниинь болоно. СССР гол түлэб машина, түхеэрэлгэнүүдые Африкын энэ орондо эльгээдэг. Нефтебазануудые барихадань, загаhа барилгын судлануудые заhабарилхадань, геолого-шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэдэнь, газараа уhалхадань, промышленность болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэхэдэнь СССР НРА-да туhалдаг байна.

СТРАСБУРГДА ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОБО

ПАРИЖ. ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше ИКП-гэй Генеральна секретарь А. Наттатай Страсбургда уулзаба.

Тусхайлбал, тэрэнэй үедэ уласхоорондын байдалай хэдэн асуудалнуудаар hанамжануудаа хэлсэhэн байгаа. Дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөе эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлхэ зуураа, Европын оронуудай арадууд эб найрамдал болон аюулгүй байдалые хангаха, шахардуу шанга байдалые hуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха хэрэгтэ горитой хубитала оруулха уялгатай гэжэ тэмдэглээ.

Түбэй Америкэдэхи байдалай улам түгшүүрилтэй болоhоной түлөө энэ райондохи байдалые эбэй ёhoор гуримшуулха, Никарагуагай ба эндэхи бусад гүрэнүүдэй бэеэ дааhан, аюулгүй байдал хангахын түлөө hанаагаа зобожо байhанаа ФКП-гэй болон ИКП-гэй хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

Хоёр партиин хоорондохи харилсаа холбоое, хани барисаае саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ Ж. Марше, А. Натта тэмдэглэhэн байна.

ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ПХАНМУНДЖОМ. КНДР-эй ба Урда-Корейн түлөөлэгшэдэй уулзалга эндэ болобо. Хойто болон урда талын хоорондо худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа тогтоохо асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. Худалдаа наймаагаа, экономическа харилсаагаа хүгжөөхын түлөө, хоёр талын саг үргэлжын комисси байгуулхын түлөө тэдэнэр мэдүүлбэ. Хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхээр үгэсэ ойлголсоhон байна. Удаадахи уулзалга декабриин 5-да болохо юм.

КНДР-эй делегациие толгойлhон гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Ли Сен Рок журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ, КНДР-эй ба Урда-Корейн харилсаанай түүхэдэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэhэн экономическа хөөрэлдөөнүүд Корейн хахад арал дээрэхи байдалые гуримшуулан hайжаруулхын тула, ороноо нэгэдүүлхын тула ехэ удха шанартай байна гэжэ тэмдэглээ.

Соёлой hонин

Буряадай филармониин «Сэлэнгэ» ансамблиин дуушан, совет дуунай «Сочи-84» конкурсын дипломант Андрей Чимитдоржиев.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

СЛОВАК БЭЛИГТЭНЭЙ НААДАН

УЛААН-ҮДЫН хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо камерна хүгжэмэй үдэшэ hаяхан болоhон байна. Һайхан искусствын ёhотой ехэ hайндэр болоо гэжэ хэлэбэл, ехэдүүлhэн юумэ байхагүй. Братислава гэжэ словак хотоhоо ерэhэн манай айлшад—А. Шестакова (скрипкэ), В. Грдинова (фортепиано) гэгшэдэй инструментальна дуэт хоёр часай турша соо эрхим hайн наада бидэндэ харуулаа.

Олон ондоо үе сагуудай, олон ондоо шэглэлэй композиторнуудай зохёолнууд тэдэнэй программада ороно. Хоёр бэлигтэн гүйсэдхэжэ байhан зохёолойнгоо түн удхые гаргаха талаар эрхим дээдын hургуулитай байhанаа харуулаа. Тиигэхэ зуураа наадажа байhан зохёолнуудаа өөhэдөө удхалан тайлбарилжа, өөhэд өөhэдынгөө инструментые ёhотойгоор «гартаа абажа шадаhан», бэе бэеынгээ hайн талые харуулха талаар бэе бэедээ хамhалсана гээшэ аабза.

Бишыхан нимэ ансамбльнуудай программада ородоггүй зохёолнууд наадагдажа, мэргэжэлтэдэй, шагнагшадай анхаралые бүришье ехээр татаба. XIX—XX зуун жэлэй томо композиторнуудай—Ф. Шубертын, С. С. Прокофьевой, Б. Барток гэгшын зохёолнуудhаа гадна, СССР-тэ багаар мэдээжэ А. Руссель, О. Флосман гэгшэдэй бүтээлнүүд наадагдаа.

Ф. Шубертын инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгдэхөөр найруулhан камерна зохёолнууд олон янзын, үргэншье байха юм. Тиимэhээ, магад, скрипкэ фортепиано хоёр дээрэ гүйсэдхэхөөр зохёоhон ля-мажор сонатань камерна концертнүүд дээрэ балай наадагдадаггүй байгаа. Гэбэшье австрийска мастерай энэ зохёол мэргэжэлтэдэй анхаралда хүртэхөөр юм.

Энээниень словак артистнууд элитээр харуулжа шадаа. Манай зуун жэлэй эхиндэ хүдэлhэн француз композитор А. Руссель гэгшын зохёохы ажал хадаа XX зуун жэлэй француз хүгжэмтэ соёлой тон шухала, таhаршагүй хубита гэжэ тоологдодог. Тэрэнэй яhала олон бүтээлнүүд хүгжэмтэ искусствын эрхим зохёолнуудай тоодо ородог юм. Жэшээлбэл, «Падмавати» гэжэ оперо, «Вакх Ариадна хоёр» гэжэ балет, мүн гобой, кларнет, фагот дээрэ гүйсэдхэгдэхэ трио гэхэ мэтын зохёолнуудые дурдая. Гэбэшье Русселиин зохёолнууд мүнөө хүрэтэр Францhаа ондоо тээ хүгжэмшэдэй репертуарта ородоггүй байгаа. Энэ талаар хэлэбэл, француз авторай 2-дохи сонатые А. Шестакова В. Грдинова хоёр өөрынхеэрээ тайлбарилан наадажа, ехэ амжалта туйлаа.

С. С. Прокофьевой хүгжэмтэ пьесэнүүд («Табан аялга»), Б. Барток гэгшын «Румын зургаан хатар» камерна хүгжэмдэ дуратай хүнүүдтэ мэдээжэ болоhоор үнинэй. Совет болон харин артистнуудай репертуарта яhала ородог юм.

Мүнөө үеын чех композитор О. Флосманой «Зүүдэн» гэжэ соната-фантази программын нилээдгүй hонин зүйл байшоо. Гүн ехэ драматическа удха багтааhан энэ зохёол хадаа Д. Д. Шостаковичой камерна зарим зохёолнуудта дүтэрхы байна.

Словак ансамблиин үндэр бэлиг, артистнуудай хүнүүдтэ зохидоор харагдаха маяг шагнагшадай зүрхэ дууhыень эзэлээ гэхэдэ болохо. Тэдэнэй наадые шагнагшад тон дулаанаар угтаа.

А. ЛЕСОВИЧЕНКО,
Зүүн Сибириин соёлой институдай багша.

ХЯАГТЫНХИДТАЙ УУЛЗАБА

Буряадай уран зохёолшод, композиторнууд болон артистнууд Хяагта хотын ажалшадтай hонирхолтой уулзалга үнгэргэбэ. Тус хотын соёлой байшан соо үйлэдбэриин түрүүшүүл, предприятинууд болон эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, училищинууд болон hургуулинуудай hурагшад олоороо суглараа.

КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр К. Д. Лубсандоржиев энэ уулзалгые нээжэ, Хяагта хотын болон районой ажалшадай ажал хэрэгүүд, зорилгонууд тухай айлшадтаа хөөрэжэ үгэбэ.

Буряад ороной үни холын намтартай Хяагта хотынхидто республикын арадай поэт Николай Дамдинов, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев, Буряадай радио болон телевидениин дуушан Наталья Будаева, композитор Анатолий Андреев гэгшэд ерэhэн байна.

Николай Дамдинов суглараг шадта зохёохы ажал хэрэгүүд тухайгаа, орон соогуураа, мүн хилын саагуур аяншалhан тухайгаа хөөрэжэ үгөөд, ород, буряад хэлэн дээрэ зохёолнуудаа уншаба. Тэрэ хадаа хяагтынхидтай үнинэй хани барисаатай, тэдээндэ зорюулhан олон шүлэгүүдтэй юм. Поэт композитор А. Андреевтэй хамта «Хяагтамни» гэhэн шэнэ дуу асаржа, манай нютагайхидые баясуулба. Тэрэниие М. И. Глинкын нэрэмжэтэ РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Д. Дашиев гүйсэдхэбэ. Гадна Д. Дашиев Н. Будаева хоёр ород, буряад, монгол дуунуудые гүйсэдхэжэ халуунаар угтагдаа. Композитор А. Андреев hүүлэй үедэ бэшэhэн зохёолнуудаа гүйсэдхөө.

Дурсагдаhан зохёохы ажалтанай бүлэг районой «Дружба» колхозой, «Пограничный» совхозой хүдэлмэришэдтэй мүн лэ уулзалгануудые үнгэргэжэ, урмашуулаа.

С. КЛИМОВ.

УНШАГШЫН hОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

Ф. М. ДОСТОЕВСКИЙ ЮУ УНШАДАГ БАЙГААБ!

Ф. Достоевскиин библиотекэ Семипалатинск хотодохи уран зохёолшын музейдэ нээгдэбэ. Агууехэ уран зохёолшын Казахай газар дээрэ ажаhууха үеын библиотекэ тон зүбөөр, тодо наринаар hэргээгдэhэн байгаа.

Тиихэ үедэ уран зохёолшын дүү Михаил, уран зохёолшо-публицист А. Григорьев, ханинарынь А. Врангель, Е. Якушкин гэгшэд тэрээнтэй хододо хододо бэшэгүүдые абалсадаг байhан юм. Эдэ бэшэгүүд доторнь шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдэдэг, зохёолнуудтань шэнжэлэл хэгдэдэг hэн. Ородой литература, тэрэ тоодо 1859 ондо хэблэгдэhэн А. Островскиин түрүүшын суглуулбари, А. Грибоедовэй «Ухаанhаа уйдхар» гэhэн ном, А. Кольцовой, Я. Полонскиин болон бусад уран зохёолшодой номууд тэрэнэй библиотекэдэ үргэнөөр табигданхай.

Гетегой шүлэгүүд болон поэмэнүүдээр Достоевский ехэтэ hонирходог, тэрэнэй зохёолнуудые үндэрөөр сэгнэдэг байhан юм гэхэ. Агууехэ уран зохёолшын дүү М. Достоевскиин ород хэлэн дээрэ оршуулhан «Рейнеке-лис» гэхэ сатирическэ поэмэ библиотекэдэнь бии. В. Курочкинай оршуулhан «Беранжегэй дуунууд» гэжэ ном, француз хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн Э. Гофманой новеллэнүүд рассказууд мүн лэ эндэ бии.

ГЕРОДОДОЙ МҮРӨӨР

2 мянга гаран жэлэй урда тээ мүнөөнэй Украинын газар дайда дээрэ ажаhууhан скифүүдэй эртэ урдын Гелон хотые малтаха үедөө Харьковска университедэй эрдэмтэд Грециин hүмэдэл адлирхуу юрэ бусын барилга элирүүлэн нээбэ. Иимэ орёо түхэл дүрсэтэй шажан мүргэлэй барилга эндэ түрүүшынхеэ олдоо.

— Гоё hайхан баханануудтай энэ модон байшан нюур талаараа талмай руу хараhан байгаа, — гэжэ экспедициин хүтэлбэрилэгшэ профессор Б. Шрамко хөөрэнэ. — Тэрэнэй таhалгануудай нэгэн соо үргэл мүргэлэй шабар табсан олдоо. Хажуудань олон тоото статуэткэнүүд, лушан дэнгүүд байба.

Харьковай археологууд үшөө Герододой бэшэhэн Гелон хотые Полтавска областиин газар дээрэ 25 жэлэй турша соо малталга хэжэ байна. Энэ хото уhанай ба хуурай газарай шэхала харгы замуудай уулзуур дээрэ байрлаhан юм. Эртэ урдын Грециин түүхэшэн энэ хотын томо ехэ барилгануудые харахадаа, гайхан гэлыгээ hэн ха. Томо гэгшын хэрэмүүдэй ханануудаар хамгаалагдаhан энэ хото 4 мянга гаран гектар талмай эзэлдэг байгаа.

Мүнөө дээрээ энэ талмайн багахан хубинь шэнжэлэгдэнхэй. Олдоhон бүхы юумэн, тэрэ тоодо эллинскэ түхэлэй баханануудтай hүмэ Герододой бэшэhэн зүйлнүүдые тодорхойлно.

МЕХИКЭ... ДООШОО hУУНА

Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хахад хубиин эгээл эртэ урдын ниислэл болохо Мехикэ хото далайн уhанай нюрууhаа 2240 метр үндэртэ байрладаг юм. Гэбэшье тэрэ доошоо hуужа байнхай.

1910 онhоо хойшо энэ хото 8 метрhээ үлүүгээр доошоо hуугаа гэжэ hүүлэй үедэ хэгдэhэн шэнжэлгэнүүд батална. Энэнь юунhээ болоноб гэхэдэ, Мексикын ниислэл хотодо ажаhуугшад уhаар дуталдахадаа, газарай гүн дундахи уhа бүлэжэ гаргаха баатай болоно. 18 миллионhоо үлүү хүн зонтой энэ хото мүнөө үедэ секунда бүхэндэ 42 мянган литр уhа гаргажа шална. Тусхайлбал, архитектурын хэдэ хэдэн памятнигуудые аршалан хамгаалхын тула нютагай засагаархид дары хэмжээнүүдые абаха баатай болонхой. Хэдэхэн сагай урда тээ хэрэглэгдэhэн уhа хаяха гуримые хубилгахадань, газарай доошоо hуулга жэлдээ 9 сантиметрээр хороогдоо. XXI зуун жэлэй эхин багта, экспертнүүдэй сэгнэhэнэй ёhоор, Мехикын хүн зоной 30 миллиондо хүрэхэ байhые хараада абажа, энэ асуудалые дары шиидхэхэ зорилгонуудые бэдэржэ байнхай.

[ТАСС—«ТРУД»].

hОНИРХОЛТОЙ КОНЦЕРТ

Республикын арадай уран бэлигэй театр эмхидхэгдэбэ гэжэ газетэмнай ноябриин эхеэр дуулгаа hэн. Шэнээр эмхидхэгдэhэн тус театрай хоёрдохи концерт оперо болон баледэй театр соо hаяхан табигдажа, улаан-үдынхидэй халуун анхаралые татаhан байна. Концертын эхилхын урдахана РНМЦ-гэй ахалагша методист И. М. Цыбенова шэнэ театр тухай иигэжэ хөөрэбэ:

—«Арадай» гэhэн нэрэ зэргэтэй уран hайханай коллективүүдые нэгэдүүлhэн тус театр түрэл республикынгаа арадай уран бэлигые саашадань хүгжөөхэ зохёохы үндэhэн боложо, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин талаар хангалгада нүлөөлхэ зорилготой. Тусхай түсэбэй ёhоор, Улаан-Үдэ хотын Соёлой ордон, байшангуудта концертнүүдые табихаhаа гадна, хүдөө нютагуудаар ябажа, бэлиг шадабаряа харуулха юм. Һаял байгуулагдажа байhан театрнай эмхидхэлэй талаар зарим бэрхэшээлнүүдтэй ушарна. Тиибэ ябашье энэ театр амжалтатайгаар хүдэлхэ гэжэ hанагдана. Театрай бүридэлдэ хотын уран hайханай коллективүүдhээ гадна, «арадай» нэрэ зэргэтэй, нэгэ часай программатай хүдөөгэй коллективүүдшье орохо эрхэтэй.

Республикын Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай уран бүтээлэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түбэй (РНМЦ) дэргэдэ байгуулагдаhан Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «Лотос» гэжэ ансамблиин басагадай бүлэг «Амаршалгын хатараар» концертые нээгээ. Д. Бадлуевай хүтэлбэрилдэг тус ансамбль байгша оной хабар Буряадай комсомолой шангай лауреат гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Энэ концертдэ энэдхэг «Сари», кампучи «Апсары», кашмир, монгол арадуудай хатарнуудые лотосойхид гүйсэдхөө.

Буряадай хүдөө ажахын институтда В. Шаховагай хүтэлбэрилдэг дуу болон хатарай «Алтан булаг» гэhэн арадай ансамбль hүүлэй жэлнүүдтэ яhала hонирхолтой репертуартай болонхой. Театрай бүридэлдэ табигдаhан концертдээ гол түлэб хатарнуудые студентнэр харуулаа.

Тиихэдэ тус концертдэ авиационно заводой соёлой «Рассвет» ордоной арадай хоор, Онохойн модоной комбинадай хоор, Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин дуу болон хатарай «Найдал» ансамбль, Буряадай хоровой бүлгэмэй дэргэдэ байгуулагдаhан арадай аман зохёолой «Уряал» ансамбль, Забайкалиин шэмээшэгүүдэй арадай хоор, арадай болон совет композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэдэг залуу дуушадай республиканска конкурснуудай лауреадууд Шагдар Зондуев, Доржи Болотов хабаадаhан байна.

Арадайнгаа аман зохёол хүгжөөлгые эмхитэй гуримтайгаар ниитэ шэглэлтэйгээр ябуулха гэhэн театрай зорилгые харагшад hайшаагаа. Юуб гэхэдэ, имагтал тус театрай бааза дээрэ урданай дуунууд, хатар, нааданууд hэргээгдэн хубилгагдажа, үндэhэн арадаймнай аман зохёолой зүйлнүүд саашадаа мартагдахагүй, харин бүри хүсэтэйгөөр хүгжэхэ жэшээтэй ха юм.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Магтаал» ансамбль.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТЕАТР—ХҮҮГЭДТЭ, ЭДИРШҮҮЛДЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Бүхэроссин «Театр—хүүгэдтэ, эдиршүүлдэ» гэжэ XI недели ноябриин 23-hаа 30 хүрэтэр орон доторнай үнгэргэгдэхэнь. Тэрэ «Газар дээрэхи ажамидаралай түлөө» гэhэн уряатай юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай театрнуудта hонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй, Гүрэнэй ород драмын, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрнуудта хүүгэдтэ зорюулагдаhан олон зүжэгүүд харуулагдаха байна. Эдир харагшад зүжэгүүдтэй танилсахаhаа гадна, театрнуудай артистнуудтай, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзажа, дуушад, артистнууд, зүжэгүүд тухай хөөрэлдэхэ юм. Тиихэдэ нэмэл үүдэнүүдэй үдэрнүүдтэ театрнуудай уран hайханай мастерскойнуудтай, үйлэдбэриин элдэб янзын цехүүдтэй хүүгэд танилсаха аргатай. Тиихэдэ Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ Уран зурагай музейдэ выставкэ дэлгээгдэхэ юм.

Х. СОКТОЕВ.

ҮХИБҮҮДТЭ—БАМ ТУХАЙ

«Бидэ БАМ-да ерээбди» гэhэн нэрэтэй шүлэгүүдэй согсолборине литовско хэлэн дээрэ республикымнай «Вага» гэжэ хэблэл гаргахаар бэлдэжэ байна.

Тус номой автор З. Александрова эдир уншагшадта БАМ-ай асари ехэ барилга тухай, барилгашадай үдэр бүриин баатарлиг ажал хэрэгүүд тухай домоглон хөөрэнэ. Уран зурааша Е. Чернятинай зурагууд эндэ хизаар нютагуудай гоё hайхан байгаалине эдиршүүлдэ харуулха.

И. ДОБРОВОЛЬСКАЙТЕ.

Вильнюс.

Спорт

АМЖАЛТАТАЙ БУСАБАД

Хабаровска хизаарай хойто хубида комсомолой түрүүшын үүр эмхидхэгшэдэй нэгэн болохо Г. Захаровай дурасхаалда зорюулагдажа, эдиршүүлэй дунда классическа барилдаагаар үнгэргэгдэhэн мүрысөөн Байгал-Амарай түмэр зам дээрэхи Ургал тосхондо дүүрэбэ.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хэдэн хото городуудай 110 гаран эдир барилдаашад мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаhан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байгаа.

Улаан-Үдын горОНО-гой хүүгэдэй спортын 7-дохи hургуулиин hурагшад эндэ амжалта туйлаба. Манай командын найман гэшүүдэй зургаанииинь шангуудта хүртөө. Тиигэжэ барилдаашаднай командаараа гурбадахи hуури эзэлбэ.

— Энэ жэлдэ бидэ БАМ-да хоёр дахин ошожо ерээбди. Нерюнгридэ үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадаа hэмди. Харин мүнөө урдынхиhаа ехэ амжалта туйлабабди. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй чемпион Н. Кохантой түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзахадаа, манай эдир барилдаашан В. Санжиев hайнаар барилдаhан байна, — гэжэ командын түлөөлэгшэ Н. Сахнов хөөрэнэ.

Улаан-Үдын 1-дэхи hургуулиин hурагша В. Жигжитов онсо өөрын арга дүрэтэй, бар хүсэтэй байhанаа харуулжа, тренернүүдэй болон спортдо дуратайшуулай магтаал hайшаалда хүртэбэ. Тэрэ уулзалга бүхэндөө түрүүшын секундаhаа эршэмтэйгээр добтолжо ородог байгаа. Тиигэжэ тэрэ табан илалта туйлаад, түрүү hуури эзэлhэн байха юм.

Г. Крюков мүн лэ илажа гараhан байна. Е. Молонов, А. Распопин, В. Санжиев, Д. Дашидоржиев гэгшэд мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа.

В. БУДАЕВ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Дундуур болон холын зайда урилдалгаар СССР-эй суглуулагдамал команда Литвагай ССР-эй Друскининкай хотодо hорилго бэлэдхэлээ эхилбэ. Манай республикын түлөөлэгшэд—уласхоорондын классай спортын мастернууд Т. Позднякова, П. Яковлев, А. Костецкий, спортын мастер Г. Темников гэгшэд ороной суглуулагдамал командада оруулагдаhан байна.

* * *

Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр СССР-эй суглуулагдамал команда hорилго бэлэдхэлээ Узбегэй ССР-эй Фергана хотодо эхилбэ. Ерэхэ жэлэй ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ эртээнhээ бэлдэхэ зорилготойгоор уласхоорондын классай спортын мастер Н. Виноградова болон тэрэнэй дүү басаган Татьяна тиишэ ошонхой.

БАРИЛДААН. Дүрэ бүляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн Ленинград хотодо болобо. «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй эмхидхэhэн энэ мүрысөөндэ табан ороной зуу гаран барилдаашад хабаадаhан байгаа. Мүнөө Ленинградтахи Лесгафтын нэрэмжэтэ физкультурна институтда hурадаг спортын мастер Буянто Дашибальжиров эндэ амжалта туйлажа, 52 килограммай шэгнүүртэн сооhоо илажа гараба. Манай «Динамо» бүлгэмэй барилдаашан спортын мастерта кандидат Александр Бардаханов 62 килограммай шэгнүүртэ эрхим зургаанай тоодо ороо.

* * *

Эдиршүүлэй дунда дүрэ бүляалдалгын барилдаагаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо, спортын хэдэн бүлгэмэй зуу гаран барилдаашад хабаадаhан байгаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй команда илалта туйлаба. «Урожайн» спортсменүүд—хоёрдохи, харин «Динамын» түлөөлэгшэд гурбадахи hууринуудые эзэлээ.

БОКС. Залуушуулай дунда ВЦСПС-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Ярославль хотодо болоно байна. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Игорь Назаров «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, энээндэ хабаадана.

БАСКЕТБОЛ. Спортын Зүүн Сибириин технологическа институдай 22-дохи спартакиада эхилбэ. Спортын 10 зүйл спартакиадын программада оруулагданхай.

Баскетболоор мүрысөөн дүүрэбэ. Институдай бүхы факультедүүдэй хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байгаа. Басагадай дундаhаа технологическа факультедэй студентнэр илаа. Хүбүүд сооhоо электротехническэ факультедэй суглуулагдамал команда илажа, спартакиадын чемпионууд болобо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» ноябриин 17-до үнгэргэгдэhэн 46-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 513.737 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (11 карточка) таагшад — 4.563 түхэриг, дүрбэн номер (391 карточка) тааhан хүнүүд — 51 түхэриг, гурбан номер (19.476 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 3.976.074 билет ороо. Табан номер (40 карточка) тааhан хүнүүд —5.993 түхэриг, дүрбэн номер (4.898 карточка) таагшад—94 түхэриг, гурбан номер (123.596 карточка) тааhан хүнүүд 4 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 46-дахи тиражай шүүбэринүүд ноябриин 28-hаа декабриин 28 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» ноябриин 17-до үнгэргэгдэhэн 46-дахи тираж.

«49-hөө 6-ень тааха»: 1—баскетбол, 17—коньки гаар урилдалгын спорт, 20—далбагата спорт, 22—уhа руу hүрэлгэ, 24—шаргын спорт, 46—теннис.

«36-hаа 5-ень тааха»: 3—бобслей, 9—велоспорт-шоссе, 17 конькигаар урилдалгын спорт, 29—стендовэ буудалга, 36—авиаспорт.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

СЭЛЭНГЫН РАЙОНДО

ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАА

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Сэлэнгын райкомой тоосоото конференци hаяшаг үнгэрбэ. СССР-эй Соёлой министерствын хүндэтэ тэмдэгүүд хэдэн түрүүшүүлдэ тэндэ барюулагдаа. Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Надежда Раднаевна Галданова, арадай кукольна театрай режиссер Лидия Михайловна Волченкова, Сэлэн-Дүүмын үхибүүдэй библиотекые даагша Роза Георгиевна Власова, Зуева-hүтэйн хүдөөгэй библиотекые даагша Елизавета Жамсарановна Нимаева гэгшэд үни удаан саг соо оролдосотойгоор ажаллаhанайнгаа түлөө шагналнуудта хүртэбэ. Мүн райгүйсэдкомой соёлой талагай бухгалтер Валентина Бальдировна Ачитуева СССР-эй Соёлой министерствын ба соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзэй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

* * *

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой таряашад байгша оной хуряалгын үедэ ажалай үндэр дүнгүүдые туйлаа. Эндэ hаяшаг тэдэниие ёhолон хүндэлhэн баярай суглаан үнгэргэгдөө. 7 мянган центнер таряа хуряаhан комбайнер Павел Жугдуров эрхимлэжэ, «Колхозой 1984 оной чемпион» гэhэн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоhон, алтан часы барюулагдаhан байна. Буда Сушенов, Доржо Сампилов, Валерий Лубсандоржиев, Данзан-Гарма Базаржапов гэгшэд таряа хуряалгын үедэ мүн лэ шалгаржа, шангууд барюулагдаба. Энэ колхоздо дүн хамта 10 комбайнер шагналда хүртөө.

ОЙ МОДОН hУУЛГАГДАНА

Үрмын лесничествын хүдэлмэрилэгшэд хадын горхонуудай хажуугаар нарhа ба хасууриин мянгаад hөөгүүдые hуулгаба. Энэ лесничествэ 2 гектар талмайда ой модоной питомнигтой юм. Үрмын лесничнигүүд жэл бүри 50-яад гектар газарта модо таридаг. Энэ жэлэй эхилhээр 30 га газарта модод, hөөгүүд hуулгагдаа. Модо тариха — бэлэн бэшэ. Теэд тэрээниие харууhалха гээшэ бүришье бэрхэшээлтэй юм. Ой модоной энэ ажахынхидай тариhан hөөг болон мододойнь 80 шахуу процентнь хосоронгүй ургадаг байна.

АЯНШАЛГЫН ПУТЕВКОНУУДААР УРМАШУУЛАГДАБА

Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном Василий Петрович Малофеев, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговодуудай звеное даагша Борис Бадмаевич Доржиев, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой луговод Баяр Нимаевич Доржиев гэгшэд ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнгаа түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Буряадай обкомой зүгhөө Ленинград ошохо түлбэригүй аяншалгын путевкоор шагнагдаба.

МҮРЫСЭГШЭДЫЕ ЁhОЛОН ХҮНДЭЛНЭ

Загастайн соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олоной дунда мэдээжэ болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэдэнэр багахан концертнүүдые харуулхынгаа хажуугаар «дайшалхы» ба «сахилгаан» хуудаhануудые гаргалсадаг, мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолготой холбоотой hайндэрнүүдые үнгэргэдэг.

Һаяшаг Загастайн соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд Тохойн, Булагай hаалиин фермэнүүдтэ, колхозойнгоо хонишодой гурбан бригадануудта, мүн Тельмэнэй нэрэмжэтэ совхоздо «Мал ажал — габшагай ажал» гэhэн уряа доро зохёогдоhон наадаяа табяа. Соёлой байшангые даагша Э. В. Бальжинимаева, агитбригадын гэшүүд, хореограф М. Нагмитова, хормейстер Т. Очирова, баянист С. Баторов, методист Т. Дамбиева гэгшэд агитбригадын хүдэлмэридэ саг үргэлжэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гээд тэмдэглэлтэй.

Х. БАДМАЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Коммунист бүхэнэй хэрэг» —түрүү бэшэг. «Дархинтуй руу айлшалга» — В. Медведевэй репортаж. Мал ажал—онсо шухала hалбари. «Хамтын подряд коллективые бэхижүүлбэ»—М. Болоневой статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. Профсоюзай ажабайдал: тоосоон ба hунгалта. «Эдэбхитэдтэ түшэглэн»— К. Баторовай статья. Гусиноозёрско ГРЭС-эй барилга дээрэ. «Нэгэ газартаа» — В. Ривкинэй, С. Прокопишкогой статья.

Гурбадахи хуудаhанда. Суулгын дунда hургуулиин 125 жэлэй ойдо. «Буряад ороной түрүүшын hургуулинуудай нэгэн» —Э. Дашиевай статья. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Бидэниие хангагшад тухай. «Найдамтай хүн» — А. Халтуевай статья. «Чехословакиин хүгжэмшэд хоорондо» — А. Лесовиченкын статья. «Илалтын 40 жэлэй ойдо» —суглуулбари. Сонсхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 10.25— «Мертвые души»— 5 серитэй уран hайханай фильм 4-дэхи сери. 11.45 «Концертын залда — hурагшад». 12.45— Шэнэ hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.30— Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.40— «Карпадай угалза хээнүүд». 17.15—«Эрдэмтэд Москва шадарай агропромышленна комплекснуудта». 17.45— «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» —нютагуудай hонин. 18.25— ЛВРЗ. Коллективэй ажал хэрэгүүдтэ партийна организациин үзүүлдэг нүлөөн. 19.05 —«Байгал»— мэдээсэлэй программа. 19.25— Буряад хэлэнэй хэшээл.

Улаан-Үдэ. 20.05—«Сэлэнгэ» —тележурнал.

Москва. 20.35— «Мертвые души» — 5 серитэй уран hайханай фильм. 5-дахи сери. 22.00—«Время». 22.35— Стокгольмын королевскэ оперын дуушан Н. Геддын болон Түбэй телевидени ба Бүхэсоюзна радиогой ехэ академическэ хоорой концерт. 20.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 13.40—Англи хэлэн. 11.05—«Ч. Дарвинай үзэл бодолой бүрилдэлгэ». 11.35, 12.40— Географи. 5-дахи класс. 12.05— Д. Кугультиновай поэзи. 13.10— Түүхэ. 8-дахи класс. 14.10—«Людвиг ван Бетховен». 15.10— «Декабристнууд тухай хөөрөөнүүд». И. Пущин. 16.10— Шэнэ hонин. 18.15 — «Сугтаа—эбтэй бүлэбди». 18.45—Баримтата фильм. 19.15 —Хүхюун нотонууд. 19.30— Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Хэр ажаhуунабши, Галя?»—киноочерк.

Москва. 20.05— «Мүнөөнэй дэлхэй ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн».

Улаан-Үдэ. 20.35— «Экран —багшада».

Москва. 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 —«Арадай уран бэлиг». 22.00 —«Время». 22.35—«Чисто английское убийство»— уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам.редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретарнат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95, объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03649. Заказ № 269. Индекс 04649.